Ժ. ՏԱՐԻ 2961 ԹՈՒԱԿԱՆ ՀԱՅՈՑ 7 ՔԱՂՈՑ 4386 15 ԴԵԿՏԵՄԲԵՐ 1893 19 ՃԻՄԱԶԻՒԼ ԱԽԸՐ 1311 ՉՈՐԵՔՇԱԲԹԻ

20 ՓԱՐԱ.

ՆԱՄԱԿ ԿԱՄ ՈՐ ԵՒ ԻՑԷ ԳՐՈՒԹԻՒՆ ՊԷՏՔ Է ՈՒՂՂԵԼ
ԱՌ ԽՄԲԱԳՐՈՒԹԻՒՆ
ԱՐԵՒԵԼՔ ՕՐԱԳՐԻ
Ղալաթիա, Կ. Պոլիս

درعليه‌ده غلطه‌ده آره‌ولك غزته‌سى اداره‌سنه

Direction du journal AREVELK
Galata, CONSTANTINOPLE

ԱՐԵՒԵԼՔ
ՕՐԱԳԻՐ
Քաղաքական եւ Ազգային

20 ՓԱՐԱ.

ԲԱԺԱՆՈՐԴԱԳՐՈՒԹԻՒՆ

Կ. Պոլսոյ համար Տարեկան [illegible]		150
» » Վեցամսեայ » »		75
» » Եռամսեայ »		40
Օտար Երկիրներէ Տարեկան [illegible]		56
» » Վեցամսեայ »		28
Ընտիր թուղթի վրայ [illegible] Տարեկան	Օսմ. Ոսկի	2
Գաւառաց թղթատարի [illegible]	Ղրուշ	50

Խմբագրութեան ուղղուած նամակ կամ այլ գրութիւն ետ չի տրուիր։

Les annonces sont reçues
AUX BUREAUX DU JOURNAL

Կ. ՊՈԼԻՍ, ԴԵԿՏ. 15/27 1893

ԽՄԲԱԳՐԱԿԱՆՔ

ՀԱՅԱԲՆԱԿ ԹԱՂԵՐԸ ՄԱՐՄԱՐԱՅԻ ԵԶԵՐԱՑ ՎՐԱՅ

Կիրակի օր ազգականի մը յուղարկաւորութեան ներկայ գտնուելու տխուր պարտաւորութիւնը [illegible] Ենի—Գափուի եկեղեցին կը տանէր զմեզ։ Վերջին անգամ մեծ կրակէն ի վեր, մեր երրորդ այցելութիւնն էր այս Ենի-Գափուի ներսն։ Աղէտին հետքերը դեռ կ'երեւին․ շատ մը տուներու տեղն ամայի մնացած է։ Ո՛ւր այն առջի Ենի-Գափուն՝ փեթակի պէս լեցուն մերազնեայ բազմութեամբ։ Տուներն որ այրեցան բնակարաններուն տեղ շինուեր են ու կը շինուին՝ խեղճ ու կրակ փոքրիկ բաներ են, փայտաշէններ որք հիւղակ մ'են, աղիւսաշէններ որք առջի փայտաշէններէն նուազ ամուր են։ Եւ յետոյ, ո՞ւր են այրած Հայերը։ Շատը հոն չեն։ Ցոյներն են որ եկեր անոնց տեղը բռներ են։ Ո՞ւր են գացեր առջի տանուտէրները, կամ վարձուորները։ Կրակէն փախուստնին գիտէինք․ բայց հրդեհը զիրենք ալ փճացուցած չէր կրնար ըլլալ։ Ենի-Գափուն կարծես սուգը կը բռնէ իւր չուած վաղեմի բնակիչներուն։ Այս կողմ, այն կողմ, ուրիշ աղմուկ չկայ, ուրիշ ոգեւորութիւն չկայ, բայց եթէ ուրագի հարուածին ձայներն, որով նոր կամ հին տանտէրներ պակասը կը լրացնեն հիւսնին կամ տատաղձագործին, որոյ հաշիւը չեն կրցած կարգադրել։ 70—80 կանգունոց տնակներու վերաշինութեան ծախքին չկրնալով դիմանալ, մնացեալ բանուորութիւնն իրենք կը կատարեն... Ահա այսպէս, և կիրակի օրով։ Միւսներն որ տունը չեն, հաւանական է որ շուկայ գացած ըլլան, հաշուելով թէ կիրակի օր խանութ բանալով՝ նախ կը շահին Սանտըք-Պուռնուի սրճարաններուն թողուելիք քանի մը ղրուշն, և յետոյ կարելի է գաւառացի այլակրօն յաճախորդի մը բարան գրպանեն։ Աղէտալի հաշիւ, յորմէ բարեբախտաբար զերծ էին թաղին միայնակ պատուաւոր բնակիչներն և Թաղական Խորհրդոյ անդամներն, որք իրենց անդամակցին, Տիգրան էֆ. Ալլահվէրտեանի հօր՝ Աստուր էֆ.ի յուղարկաւորութեան ներկայ գտնուելու համար, հաւաքուած էին Թաղական Խորհրդարանին մէջ, ուր իրենց կը նախագահէր Տ. Հմայեակ եպիսկոպոս Դիմաքսեան, շրջապատեալ քանի մը վարդապետներով, սպասելով որ թաղին քահանայները վերադառնան մայր եկեղեցիէն, ուր նոյն ժամուն ուրիշ ննջեցեալ մը կայ։ (Միակ տաւուտուրն որ «դադար» չունի, յանճնականութեան հետ եղած տուր եւառն է։) Ենի-Գափուի Հայերն անդիի աշխարհը միայն չեն չուեր։ Սպասելով այն վերջնական դաղթականութեան, Մարմարայի այս ծովեզերքէն կը գաղթեն ուրիշ կողմեր։ Ո՞ւր կ'երթան։ Ինչո՞ւ կը պարպուի Ենի-Գափուն։ Մայր-եկեղեցին երբեմն 80 քահանայ ունի եղեր։ Դեռ նախորդ սերունդին օրով, 50—60 քահանայ հազիւ կը բաւէին այն կողմերու բազմաթիւ հայ հասարակութեան հոգեւոր պէտքերուն։ Պէչճեանի օրերէն ի վեր Ենի-Գափուի, Գում-Գափուի գաւրսի և Կէտիք-Փաշայի եկեղեցիները շինուելով հանդերձ, այս եկեղեցիք, մայր-եկեղեցւոյ հետ մէկ տեղ, այսօր հազիւ 25 քահանայ ունին։ Եւ սակայն, ինչպէս կէս դար առաջ, այսօր ալ ամեն հայ ընտանիք սաներէց մ'ունի։ Եկեղեցիները թէեւ շատցած, բայց մերայինք հետզհետէ ցրուած են այն կողմերէ։ Ամենէն աւելի մնասուած է Ենի-Գափուն։ Իւր երկսեռ վարժարաններուն մէջ ուր երբեմն 300 աշակերտք կային, 100 անգամ չկան հիմա, մինչ այսօր տակաւին դպրոց կը յաճախեն այնպիսի տղաք որք առաջ այն տարիքին մէջ արհեստաւորի կամ խանութպանի քով աշկերտ կը դրուէին։

* * *

ՄԵԾ ԴՐԱՄԱՏԻՐՈՒԹԻՒՆ ԵՒ ԽՆԱՅՈՂՈՒԹԻՒՆ

Երկու կարգի կը բաժնուին այս կողմերէ մեկնող Հայեր. —Անոնք որ՝ գործերու ձախողութեամբ՝ իրենց տունը կամ հողը ծախած են և այլուր վարձուոր եղած, և անոնք որ՝ առողջապահական տեսակէտով՝ հարկ համարած են թողուլ այս ծովեզերք։

Մայրաքաղաքիս մէջ տնտեսական երեւոյթ մ'է որ վերջին տարիներուն եթէ հարուստք աւելի հարստացած են, մանաւանդ էսնաֆ դասակարգն աւելի մնասուած է։ Դրամը կուտակուած է հոն ուր որ դէն կար։ Քիչ դրամագլխով ու շատ վարկով գործ տեսնող փոքր և միջնակարգ խանութպանք աւելի աղքատացած են։ Այնպիսի երեւոյթ մ'է որ սովորաբար տեղի կ'ունենայ երբ մեծ դրամագլուխներ հզօրապէս ի վեր և ի վնաս կուգան փոքր դրամագլուխներուն դէմ։ Մեծ դրամագլխով կը հիմնուին մեծ վաճառատուներն որք շատ մը փոքր խանութներու տուրեւառն իրենց մէջ կը կեդրոնացնեն, ամեն բան բուն տեղէն բերելով, և արտադրութեան ու վաճառման ընդհանուր ծախքերէն կրճատելով, ուստի աւելի աժան ծախելով, կամ աւելի հրապուրիչ երեւնալով հասարակութեան, իրենց արտաքին փայլով։ Մեծ դրամագլխով կը հիմնուին մեծ գործարաններն, որք փոքր արհեստաւորներուն շինածներն աւելի աժան կը հանեն։ Մինչ այսպէս փոքր խանութպաններուն շահերը կը պակսին, քաղաքակրթութեան բերմամբ անոր տանտեսն ու անձնական ծախքերը կը բազմապատկին, և երբ ամենօրեայ շահը չօգտեր, դրամագլխէն կ'ուտէ, և օր մ'ալ կը ծախէ իւր հօրենական տունն ու խանութն, և վարձուոր կ'ըլլայ։ Տարեկան այս անվերջանալի բացերուն մէջ, դէպ ի վայր այս գլորման մէջ, Աստուած ըլլայ իրեն օգնական։ Հնարք մը միայն կրնայ փրկել զինք.—Իւր արհեստին կամ առեւտուրին մէջ նորութիւն մը, փոքրիկ հանճարեղ գաղափար մը, որ նոր փայլ մը տայ իւր գործին․ կամ իւր հասուցած որդին, որ ըլլայ այն բաներէն մին զորս առաջուան զաւակները չէին կրնար ըլլալ, կամ ոչ այնքան,—դեղագործ, բժիշկ, փաստաբան, ճարտարապետ կամ ուսումնագէտ, երկրագործ, անասնաբոյժ, ատամնաբոյժ, ելեկտրագէտ, ջերմաբոյժ, ուղեւոր-յանձնակատար, վերջապէս նոր արուեստներէն ու ասպարէզներէն մ'և լոյս միայն մէջ յաջողելով՝ կարենայ օգնել ընտանեաց ծախքին, և անկեալ հօր բեռը թեթեւցնէ մինչեւ մէկ աստիճան։ Այնպիսի մէկ հատ զաւակ էսնաֆի մը հնչուն դրամագլուխէն աւելի կ'արժէ։

* *

ՕԴԱՓՈԽՈՒԹԵԱՆ ՊԷՏՔԸ

Բայց եթէ հիմակ այս հայ խանութպաններուն քսակները նիհարցած են, անոնց մարմիններն աւելի նիհարցած են։

Իրենց հայրեր քաջողջ ապրեր էին այս խոնաւ թաղերու մէջ։ Անոնց զաւակներ չեն կրնար ապրիլ։ Գաւառացւոց ամուր կազմուածն այս կողմեր տակաւ թուլցած է, և նոր սերունդը տկարացեալ մարմին մը ժառանգած է։ Օդափոխութիւնն ոչ միայն հարուստին այլ և էսնաֆին համար պէտք մը դարձած է։ Էսնաֆներ կան որք կ'ըսեն. «Եթէ ամառն օդափոխութեան համար «քանի մը ոսկի աչքէ չհանենք, ձմեռը «բժշկի և դեղագործի կուտանք անոր «պատճառ»։ Բժիշկները միաձայնու կ'ըսեն թէ Ենի—Գափու և Գում—Գափու խոնաւ տեղեր են։ Ենի-Գափու մանաւանդ, Վլանկայի ընդարձակ բանջարանոցներուն մշտաւորութեան պատճառաւ, ենթակայ է դողական տենդերու։ Արդ, այժմեան հայ միջին դասն իւր նախորդէն աւելի կը համակերպի բժշկական պատուէրներու։ Ցանկալով որ այս կողմեր բնակելու համար օդափոխութիւն անխուսափելի պէտք մ'է ամառներն, հայ միջին դասը խնայողութիւնը կը զուգորդէ առողջապահութեան հետ, բոլորովին մեկնելով այն կողմերէ, և հաստատուելով՝ եթէ ոչ Կէտիք-Փաշա, ուր տուներն ալ վարձքերն ալ սուղ են, գէթ Մաքրի գիւղ, Սկիւտար, Գատը գիւղ, որ թէպէտ Մարմարայի ծովեզերեայ, բայց աւելի չոր օդ մ'ունի։ Մինչեւ իսկ Խասգիւղի բարձունքը գացողներ կան։ Մաքրի գիւղի հայ հասարակութիւնը տարուէ տարի կ'աւելնայ կը զօրանայ, շնորհիւ այս կողմերու գաղթականութեան։

* *

ՓՈՔՐ-ԱՍԻՈՅ ՑՈՅՆԵՐՆ Ի Կ. ՊՈԼԻՍ

Իսկ Հայոց տուները կամ հողերը կը գնեն Փոքր Ասիայէն եկած Ցոյներ, մանաւանդ Գարամանցի կոչուած Ցոյներն որք բուն ասիական ժողովուրդ մ'են, և ընդհանրապէս նպարավաճառութեամբ հարստացած են։ Մինչեւ այսօր իրենց խանութին վերի յարկը կը պառկէին և հիմակ իրենց համար տուն մը Ենի—Գափուի և Գում-Գափուի կողմերը՝ ճշմարիտ բարեբաստութիւն կը համարին։ Նոյն իսկ շահու համար տուն կը շինեն հոն․ զի կանգունն 30—35 ղրուշի հող կը գնեն, և կանգունին 1 — 1¼ — 1½ ոսկի ալ ծախսելով, 100—150—200 ոսկւոյ տուներ կը շինեն որք 1½ — 2 ոսկի վարձք կը բերեն։ Բայց շէնքը խեղճ բան կ'ըլլայ եղեր։ Ո՞ր հոգ։ Բաւական է որ մարդը քիչ ժամանակէն իւր ծախսած դրամը կը հանէ, և ինչ որ մնայ շահ է։

Հետեւապէս, եթէ այս բազմահայ թաղերու մերայնոց վրայ մի կողմէ տնտեսական անկում կը նշմարենք, միւս կողմէ կը դիտենք աւելի առողջ և աւելի աղէկ ապրելու քաղաքակրթական պահանջ մը, որ զիրենք կը մղէ աւելի օդասուն տեղեր։ Այս է միշտ ճշմարտութիւնը։ —Քաղաքակրթութիւնն, եթէ ջիղերը կը թուլցնէ, եթէ մարմինները կը տկարացնէ, կը սորվեցնէ նաեւ ֆիզիքական բարօրութեան միջոցներն։ Այս հին թաղեր բնակիչ միշտ պիտի ունենան․ զի Շուկային ամենէն մօտ բնակավայրերն են։ Բայց քաղաքին եւրոպեան և ասիական ծայրերն ու արուարձաններն ալ պիտի զարգանան, զի կրթութեան աճելուն հետ, մեր ժողովուրդ սկսած է ամեն ժամանակէ աւելի գնահատել մաքուր և չոր օդի և յստակ ջուրի առաւելութիւնները։

Բ. ՔԷՉԵԱՆ

ՔԱՐԻՒՂԻ ԱՌԵՒՏՐՈՅ ԱՊԱԳԱՆ

Վերջին յօդուածովս խոստացայ հաղորդել լրացուցիչ տեղեկութիւններ՝ ընթերցողին աւելի որոշ գաղափար կազմել դիւրացնելու համար, վերաբերմամբ քարիւղի առեւտրոյ ապագային։

Ինչպէս որ առաջին յօդուածիս մէջ յայտնած էի, ռուսական քարիւղի արտածողաց մէջ միութիւն մը կազմելու գաղափարն սկսած է տակաւ իրագործուիլ, նախաձեռնութեամբ և վաւերմամբ Փեդրսպուրկի կառավարութեան։

Ընթերցողք կը յիշեն անշուշտ որ նոյն մայրաքաղաքը գումարուած ընդհ. ժողովի մը մէջ միութիւն մը կազմուած և արտասահման քարիւղ վաճառելու գործն յանձնուած էր Նոպէլ Եղբարց և Ռոչիլտի, իբր գործակալ։ Պաքուի գործարանատէր-արտածողներէ 67 բաժին ներկայողք միացած են այդ միութեան․ իսկ ուրիշ 23 բաժնով անձինք չի մասնակցելով, դիմած են կառավարութեան և հաւանութիւն ստացած որ իրենք եւս առանձին միութիւն կազմեն, իրենց առանձին գործակալներով, և ըստ այդմ կազմուած է այժմ մի երկրորդ խումբ։ Սոյն երկու տարբեր խումբերն սկզբամբ համաձայն լինելով՝ բնականապէս պիտի կարգադրեն միջոցներ՝ արտասահմանի մէջ միմեանց մրցակից չլինելու, որ անհրաժեշտ պայմանն է քարիւղը լաւագոյն գնոց վաճառելու և հիւծիչ ընթացքին վերջ տալու համար։ Երկու խմբակները նոյնպէս պարտաւոր են ի վերջոյ ընդունիլ ամերիկացի արտադրողաց հետ ընդհ. միութիւնը, զոր ի գլուխ հանելու գործն ստանձնած է հանրային նախարարն ի Փեթրսպուրկ։ Կը մնայ այժմ այն՝ որ ռուս կառավարութիւնը վերջնապէս որոշէ՝ թէ ի՞նչ նպաստ պիտի ստանան խմբակները՝ մինչեւ որ ամերիկեան մրցման ալ վերջ տրուի։ Այդ ալ անշուշտ շատ չի յապաղիր, և ռուսական ամենէն հոծ արտադրութիւնն եւս իւր արժանի գինը կը ստանայ տակաւ օտար հրապարակաց վրայ, ուր քիչ մնաց որ հորի ջրոյ տեղ անցնէր․․․։

1893 Յունվարէ մինչեւ Յունիսի վերջը 6 ամսոյ միջոցին Պաթումէ արտածուած է 24,921,340 փութ քարիւղ, իբր 324 միլիոն օխա, որմէ

Փութ	
5,482,479	Հնդկաստան
4,325,912	Անգլիա
3,819,267	Աւստրիա
3,337,834	Տաճկաստան—Եգիպտոս
2,277,467	Ճավա
1,454,241	Չինաստան
1,130,304	Պելժիա
679,884	Գերմանիա
661,418	Իտալիա
1,752,534	Զանազան երկիրներ
24,921,340	որմէ
12,816,516	Աւազան շոգենաւերով
12,043,019	Սնտուկներու մէջ
61,805	Տակառներու »
24,921,340	

Քարիւղն ըստ ինքեան բնական արտադրութիւն մ'ըլլալով, անոր արտածութիւնն ու վաճառումն եւս գուցէ դիւրին գործ մ'երեւի։ Այլ, ըստ առեւտրական լեզուի, ադքաս ապրանք մ'է քարիւղն, և հետեւապէս իւր նախնական արժէքէն անհամեմատ աւելի ծախք կը պատճառէ իւր փոխադրութիւնն, և որովհետեւ ուրիշ ապրանաց հետ խառն չընդունուիր ամեն նաւու կամ շոգենաւու մէջ, անհրաժեշտ է մասնաւոր միջոցներով ղրկել զայն աշխարհի հեռաւոր վայրերը միշտ մեծաքանակ։ Այս պատճառաւ ահա իբր 200 հորատէր-գործարանատէրներէ հազիւ 11ը Ռուսաստանէ դուրս ուղղակի քարիւղ կ'արտածէ ահագին դրամագլխոյ մը գործածութեամբ։

Կը յուսամ որ հետաքրքիր ընթերցողք այս նորագոյն տեղեկութիւններն եւս ստանալէ վերջ, այլ եւս հարկ չեն զգար հարցնելու թէ քարիւղն աւելի աժան պիտի գնե՞ն թէ աւելի սուղ. իրենց դատողութիւնն իրենց թո՛ղ պատասխանէ. իսկ ես ո՛ և է խորհուրդ տալէ կը զգուշանամ, որպէս զի անկողմնակալ յօդուածներս ուրիշ դիտաւորութեան չվերագրուին։

ՄԵԼԻՔ ՊԷՅԼԻՔՃԵԱՆ

ՔԱՂԱՔԱԿԱՆՔ

ՅՈՒՆԱՍՏԱՆ․—Աւասիկ Պ․ Թրիքուբիսի կողմէ առաջարկուած և Երեսփոխանաց կողմէ վաւերացուած գանձային ծրագիրն, որոյ դէմ Եւրոպայի արժետէրք բողոք կը բառնան․

Յօդ․ Ա․— Կառավարութիւնն արտօնուած է բանակցութեան մտնել 1881ի, 1884ի, 1887ի և 1890ի և 1889ի ոսկեգրամ փոխառութեանց արժետէրերուն հետ, է նորոյ կարգադրելու համար տոկոսները, գլխամասն և իբրեւ երաշխաւորութիւն յատկանալի տուրքերը, մենավաճառներն և այլ հասոյթները։

Յօդ․ Բ․—Մինչեւ որ վերոյիշեալ փոխառութեանց վերաբերեալ վերջնական կարգադրութիւնը Խորհրդարանէն վաւերանայ, (1) Արժետէրերուն պիտի վճարուի միայն 100ին 30 ոսկեգրամ քանի որ կտրոններուն պայմանաժամերը լրանան․ Բացառութիւն պիտի ըլլայ նոյն փոխառութեանց կտրոններուն համար որք վճարելի են 1893 Դեկտ․ 15ին և 31ին, որք առժամապէս պիտի վճարուին 100ին 50 պանքատմով (թղթադրամ տրահմով)։ Նոյնպէս առժամապէս 100ին 50 հաշուով պանքատմ պիտի տրուի յուլիս 31ին և հոկտեմբեր 1ին պայմանաժամին լրացած կտրոններուն համար որք դեռ չեն փոխանակուած՝ (նախորդ վարչութեան օրով հանուած) փոխառութեան արժեթուղթերուն հետ։ (2) Վերոյիշեալ փոխառութեանց համար մայր-գումարի վճարումը դադրած է։ (3) Այն տուրքեր և մենավաճառք (աղ, ծխախոտ, լուցկի, խաղի թուղթ) հասոյթներն որք երաշխաւորութիւն տրուած են վերոյիշեալ փոխառութեանց մայր գումարին ու տոկոսին համար, 1893 հոկտ․ 1էն սկսեալ կառավարական գանձուն պիտի վճարուին —(և ոչ թէ այն մասնաւոր ընկերութեան կամ վարչութեան գանձուն որ զանոնք հաւաքելով հանրային պարտքին կը յատկացնէր։)

Յօդ․ Գ․—100ին 30 ոսկեգրամի վճարումը տեղի պիտի ունենայ պայմանագրութեամբք և Պանքայից կողմէ նշանակուած քաղաքներուն մէջ։ Այս վճարող Պանքաներ ցոյց պիտի տրուին կառավարութեան կողմէ, և իրենց ստանալիք միջնորդչէքը պայմանագրութեամբք նշանակուածէն աւելի չպիտի ըլլայ․ իսկ պանքատմերով վճարումը պիտի ընէ Յունաստանի Պանքան։

Յօդ․ Դ․ —Այս օրէնք ի գործ պիտի դրուի պաշտօնաթերթին մէջ հրատարակուած օրէն սկսեալ և գործադրման մանրամասնութիւնք արքայական հրամանագրերով պիտի ճշդուին։

Գ․ ՔՐԻՍՊԻ․ —Վատիկանեան ախմբոց մէջ սաստիկ գժգոհութիւն պատճառեր է Պ․ Քրիսպիի պէս հակապապական աշխարհավարի մը նորէն գործի գլուխ անցնիլը․ Պ․ Քրիսպիի ընտանեկան կենաց մէկ շահեկան պարագան է կաթոգին սէրը զոր կը տածէ իւր ծերութեան գեղեցիկ աղջկան վրայ, զոր կ'անուանէ իւր «սիրելի հրեշտակն»։ Այս դուստր սերեալ է իւր երրորդ կնոջմէն. զի այս 75 տարեկան կորովի ծերունին երեք անգամ վառած է Հիմենեան ջահը։ Տասն և հինգ տարեկան էր տակաւին երբ ամուսնացաւ Ռոզինա Շարրա աղուոր աղջկան հետ, որ 16 տարեկան էր։ Երկու տարի ետքը մանկամարդ կինը մեռաւ, և Քրիսպի անոր քրոջ հետ ամուսնանալ ուզեց, բայց աղջկան խնամակալն ընդդիմացաւ։ Քրիսպի, այն ատեն իբր 20 տարեկան, ոչ դիրք ունէր ոչ դրամ, և պարզապէս անօրէնն էր Օրէթէօ թերթին, որ էր «Օրագիր գրականութեան, գիտութեան, թատրոնի, նորաձեւութեան և բարեկա-

---

ԹԵՐԹՕՆ «ԱՐԵՒԵԼՔ»Ի (115)

ԺԻՒԼ ԼԵՌՄԻՆԱ

ԲԱՐԻԶԻ ԳԱՅԼԵՐԸ

ՄԱՍՆ ԵՐԿՐՈՐԴ

ԿԱՐՄԻՐ ԱՏԵԱՆԸ

—Աղէկ մտիկ ըրէք, աւելցուց։ Երկուքէն մէկը․ կա՛մ դքսուհին բարեկամուհի է, և այս պարագային մէջ յանձն կառնեմ ձեր դատը պաշտպանել․․․ կամ Մանքալին մեղսակիցն է մթին մեքենայութեան մը մէջ․․․ և մեր գլուխը, կ'իմանաք, մեր գլուխը վտանգի մէջ է։ Եթէ այսպէս է, այդ կինը դատապարտուած է․․․ և դուք ամենէն աւելի աղէկ գիտէք թէ ի զուր չեմ սպառնար երբեք, թէ առջեւս ցցուող ամեն արգելք կը խորտակե՛մ․․․

Պելէն ջանացեր էր, ուրիշներուն հանդէպ, հանդարտ դէմք մը ունենալ, աւելի խորամանկ քան չար, և արդարացի է ըսել թէ կատարելապէս յաջողած էր, շնորհիւ իր գլխուն շինուածքին, որուն վարի կողմը լայն էր, և իր կողմնամորուսներուն, Լուի-Ֆիլիբի ձեւով կտրուած, որք յոյժ ապահովիչ երեւոյթ մը կ'ընծայէին իրեն։

Բայց այս պահուս, սպառնալիքներ տեղալու վայրկենին, կարծես յեղակարծ փոփոխում մը կրած էին իր դիմագծերը․ երեսը պատի գոյն էր, աչուըները ցոլարձակ, շրթունքը կծկուած։

Սիլվրէյ ճանչցաւ իր նախկին մեղսակիցը․ որպէս տեսած էր ատենօք երբ դժբախտ ծերունի մը կը տանջէր՝ գաղտնիքը կորզելու համար, և լռեց, ակամայ սարսռալով։

—Համբերութիւն ուրեմն, յարեց Պելէն։ Գիշեր չեղած, այս բոլոր խառնակութեան ճշմարտութիւնը պիտի հասկնանք։

Երբ դուքսը մեկնեցաւ, Սիլվրէյ պահ մը անշարժ, մտախոհ մնաց․ յետոյ որոշեց ինքն ալ դուրս ելլել մրմռալով․

—Վերջացնելու է․․․ դքսուհին իմ կինս պիտի ըլլայ․․․

Եւ այս ըսելով կը մտածէր Մաթիլտին եւ ծերանի Պլոդիւլի վերջին խորհուրդներուն վրայ։

Բայց ի՞նչպէս պատմուհին ծուղակի մը մէջ ձգել Ադմոն տը Պեռնէյի հետ։ Սիլվրէյը թողունք իր մտածումներուն մէջ, եւ Թորէօ դքսուհիին մօտ երթանք այն պահուն երբ Պելէն դուքսին տարօրինակ նամակը կ'ընդունէր։

Առանձին էր, երազագին։

Այն սոսկալի տեսարանէն ի վեր յորում Սիլվրէյ խոստովանած էր Պելէնի հետ մեղսակցութեամբ իր գործած ոճիրը, կը թուէր թէ անգիտակից կերպարանափոխութիւն մը կը կատարուէր այդ կնոջ սրտին մէջ։

Իր մտածումներն ա՛լ չունէին իրենց անգութ պայծառութիւնը։ Իր փառասիրութիւնները մոռցուած էին, և այն ատեն իսկ երբ իր աղամանդներու «առանձնոցին մէջ փակուած, իր մատներովը կը խառնէր շողարձակ քարերը, իր ակնարկը ա՛լ չունէր այն չէկ ցոլացումը որ ոսկիէ ճառագայթում մ'ըն էր կարծես։

Կը սկսէր զգզղալ, առանց գիտնալու թէ ինչու։ Մանքալի մահը ահաբեկած էր զինքը։ Եւ թէեւ սփոփանք մը կը զգար իր մեղսակիցին անհետացումէն, սակայն խուլ ձայն մը կը պոռար իրեն թէ յաղթականող ոճիրն իր աղէտներն ու չարիքներն ունի․ կը մտածէր այն մարդուն վրայ զոր երբեմն տեսած էր այնքան զօրաւոր, ինքզինքին վրայ ապահով, կորովով ու լրբութեամբ ամրացած․․․ և իր երեւակայութեան առջեւէն կանցնէր դիակը զոր ջուրը կը տանէր՝ անզօր, կապարագոյն, խաղալիկ հոսանքին որ կը քշէր զայն․․․

Այն ատեն տարտամ սոսկում մը կը զգար։ Շուրջը կը նայէր, իբր թէ անծանօթ թշնամի մը, վրէժխնդիր մը գոյէր, երեւան պիտի ելլէր զինքը բռնելու, զինքն ալ պատժելու համար․․․ և կը ծածկէր իր դէմքը, մահասարսուռ տեսիլքն հեռացնելու համար․․․

Ցետոյ կը յիշէր այն զոր հազիւ ընդնշմարած էր․․․ Ժաք տը Շէալին։ Եւ [illegible] լուսեղէն ճառագայթ մ'ըն էր մթաւուտ խաւարին մէջ․․․

Անոր վրայ իր աչքին զարնողն էր փայլուն ակնարկը, որ կը շողար պարկեշտութեամբ և անկեղծութեամբ, միամիտ ըսքանչացումով և անյագ ըղձանքով շողուն աչուըները, որոց ետին հոգի մը գուշակած էր ինք։ Նախ ժպտած էր։ Սքանչանալ անոր վրա՞յ, ա՞հ ինչ էր։ Ինք յափրացած չէ՞ր մեծարանքներէ։ Սէ՞ր․ ինք միշտ հեգնած էր զայն։

Երբ Մարսիալ, յուսահատ, կը գալարուէր իր ոտքերուն տակ շնորհ խնդրելով երբ իրեն կը զոհէր կեանքը, պատիւը, մայրը, իր շուրթերուն վրայ հեգնոտ կծկում մը ունէր և անոր կը պատասխանէր սա անագորոյն բառով զոր Մարսիալ չէր մոռցած․

—Այնքան վատ ես որ երբեմն սիրել կը կարծեմ զքեզ։

Երբ Սըր Լիօնէլ, ջախջախուած, զգետնուած, զայն զսպելու համար ամեն բան ընելէ ետքը, զայրոյթ և սպառնալիք, աղաչանք և վայրագութիւն, կը գոչէր անոր․

—Պիտի մեռցունե՛մ ինքզինքս․

Իզապէլ կը ժպտէր, արհամարհոտ երեւոյթով մը։

Անողորմ տեսարան մըն էր եղած այս։ Առջի գիշերը, Սըր Լիօնէլ անոր քովն էր եկած։ Դիակի պէս տժգոյն էր։

—Մտիկ ըրէք, ըսած էր անոր․ հաճոյք զգացէք գլուխ չարչրկելով․․․ ի՞նչ ըրի ձեզ․ ի՞նչ բան կրնաք երեսիս զարնել․ ոչինչ։ Բայց դուք այն զարհուրելի կիներէն էք որք հաճոյք կը զգան ուրիշներուն չարչարանքէն․․․ դուք Լօքուստն էք որ թոյնով կը տանջէր գերիները անոնց կծկուած դէմքերուն վրայ ուշադրութեամբ քննելով հոգեվարքի տագնապները․․․ կի՞ն էք դուք, սատանա՞յ էք․․․ ի՞նչ արիւնաշաղախ տղմով շինուեր էք․․․ չեմ գիտեր։ Ձեր առջեւ վատ եղայ․․․ և տակաւին եմ․․․ ես որ կը դիմագրաւէի ամեն վտանգներու, կը հեգնէի ամեն փորձանքները, կը վախնամ ձենէ․․․ Օ՜հ․․․ եթէ ասիկա կ'ըսեմ ձեզ, պատճառն այն է որ ամեն բան պիտի վերջանայ․․․ Ա՛լ չեմ մաքառիր․․․ բայց լաւ գիտցէք, հոգիիս և խիղճիս խորքէն կ'անիծեմ ձեզ․․․ պիտի գայ օր մը ուր, լալով և ծունկերնիդ կուրծքերնիդ մխելով․․․ պիտի յիշէք ձեր ըրած չարիքը․․․ այն ատեն իմ ձայնս որով կը խօսիմ հիմակ, դուրս պիտի ելլէ կիսախաւարէ շիրմէս և պիտի գոչէ․ Անիծեա՛լ ըլլաք․․․ Այն ատեն պիտի ուզէք փախչիլ, այն ատեն պիտի ուզէք փակուիլ ձեր արհամարհոտ եսասիրութեան մէջ, բայց մահաշշուկ ձայնը միշտ պիտի հալածէ ձեզ և պիտի կրկնէ․ Անիծեա՛լ ըլլաք․․․

Թենիա բրբիջով մը կտրած էր անոր խօսքն, ըսելով․

—Ի՞նչ շքեղ արտաբերումն Ամպիգիւին համար, հինգերորդ արարուա՞ծ․․․

Բայց խօսքն աւարտած չէր․․․ պայթում մը թնդաց, և երբ Լիօնէլ Սթօրիան, գանկը ջախջախուած, ինկած էր իր ոտքերուն տակ, մինչ արեան կոհակ մը կողողէր իր պարեգօտը․․․

Դքսուհին ցցուած էր, տժգոյն, յետոյ, որովհետեւ իր ծառաներն աղմուկին կողմը կը վազէին, վերստացաւ իր պաղարիւնը և սա միակ բառերն ըսաւ․

—Իր տունը ղրկեցէք սըր Լիօնէլը։

Եւ իր առանձնոցը դարձած էր․․․

Հիմակ այս ամենը մտքը կուգար։ Կը թուէր թէ այս ձայնը նորէն կը մռմռէր իր ականջին անէծքը․․․

—Խե՞նդ եմ, մրմռաց յանկարծ դէպ ի ետեւ նետելով իր սքանչելի թուխ մազերը․ ի՞նչ փոյթս յիշատակները․ ինչո՞ւ պէտք անցեալը։ Դեռատի եմ, գեղեցիկ եմ, հարո՛ւստ եմ․․․ ապագան իմս է։

Ծառայ մը զարկաւ դրան և իրեն ներկայացուց ոսկեզօծ արծաթէ սկուտեղ մը որուն վրայ կը գտնուէր Պելէնի նամակը։

Անփութօրէն առաւ և ջահակալի մը վրայ նետեց։ Ետքէն պիտի կարդար։ Բայց ահա պահարանին նայելով՝ ճանչցաւ դուքսին գրութիւնը։

Հազիւ լսած էր ծառային քիչ մը առաջ ըսածը։

Պելէն դո՞ւքսը․․․ Ա՛հ, ան ալ սիրած էր զինքը։ Մինակ թէ անիկա ցուրտ և դրական ոգի ունէր։ Շատոյ հասկցած էր թէ Թենիա ալ չէր թողուր իր ձեռքն ինկած որսը, և օր մը ըսած էր դքսուհիին․

—Չեմ ուզեր ձեր հոմանին ըլլալ․․․ Ձեր բարեկամը պիտի ըլլամ։

Դքսուհին սքանչացած էր անոր այս ուժին վրայ որ, արդէն, ուրիշ բան չէր եթէ ոչ խելացի ճարպիկութիւն մը։

Մնաց որ, շատ հոգը չէր։

Ինչո՞ւ կը գրէր իրեն։

Ցանկարծ անուն մը եկաւ շուրթերուն վրայ․ Ժա՛ք։

Եւ, տենդոտ ձեռքով մը, պատռեց պահարանը։ Կարդաց տողերը և սոսկալի աղաղակ մը արձակեց։

(Շարունակելի)

յեղուլթեան»։ Իր քենին, որուն հետ ամուսնական խոստումն ի գլուխ եղած էր, աշխարհէն հրաժարելով, վանք մտաւ, և այսօր ի Բոլերմօ կուսանաց մեծ վանքի մը մեծաւորուհին է։ 1853ին ի Թուրին կը գտնուէր, ուր ճանչցաւ իր երկրորդ կինը, Ռոզալիա Մոնդմասոն, բնիկ Սավուացի։ Անոր հետ նաև նստաւ ի Ժընովա, ամուսնացաւ ի Մալթա, Լոնտոն տարաւ, և մի քանի օր եաքը զայն ընկեր ըրաւ իր յուզեալ կեանքին խռովեալ պարագաներուն։ 1860ին, քաջ Սավուացի կինը, առնական կերպարան մտած, իր ամուսնոյն հետ մասնակցեցաւ Մարսալայի հաչակաւոր արշաւանքին։ Պ. Քրիսբիի այս երկրորդ կնոջմէն բաժնուելուն պարագայք մութ մնացած են, և կը կարծուի թէ շատ պատուաբեր բան մը չեն եղած։ Հիմակ այն կին մեռած է կ'ըսուի։ Զերարդ և իջէ, Պ. Քրիսբի երրորդ անգամ ամուսնացաւ Նաբոլեցի մանկամարդ աղջկան մը, Լինա Պարպակալլոյի հետ, որ իրեն բերաւ գեղեցիկ տուն մը, և իրեն տուաւ այն աղջիկն որով Պ. Քրիսբի այնքան կը պարծի կը փառաւորուի։ Պ. Քրիսբի յունական ծագում [illegible] իր ամեն ձիրքերով ու յատկութիւններով, Պ. Քրիսբի այսօր Իտալիոյ մէջ ամենէն աւելի ազդեցութիւն և ժողովրդականութիւն վայելող աշխարհավարն է։ Եթէ երկրին ամենածանր վիճակը բարւոքելու համար բան մ'ընելու կարող մարդ մը կայ, այն ալ անտարակոյս Քրիսբին է։ Բարեկամք և թշնամիք կը խոստովանին զայս։ Զինք «Մարսալայի Առիւծը» կ'անուանեն իր հայրենակիցք, և կը յուսան որ իր բաշը թօթուելով պիտի մաքրէ բազմագլխի գեղծումները։

ՌՈՒՍԻԱ. — Ռուս կառավարութիւնը պայմանագրութիւններ կնքած է ամերիկեան գործարաններու հետ, մեծաքանակ ռազմամթերքներու գնման համար։ Արդէն Ռուսիա ունի սեփական գործարաններ ռազմամթերքի պատրաստութեան համար, այս լուր նշանակութենէ զուրկ չէ։

Ի ՄԱԿՏԷԲՈՒՐԿ բերդարգելութեան պատիժը կրող Ֆրանսացի երկու սպայից հետ Գերմանք յարգանքով կը վարուին։ Մենամարտի և այլ ոչ-անպատուիչ յանցանքներու համար դատապարտուած սպայք ի'նչ վիճակ որ կ'ունենան, ֆրանսացի սպայք նոյնն ունին։ Քաղաքին մէջ կրնան պտըտիլ ենթասպայի մ'ընկերակցութեամբ, և կրնան ճաշել քաղաքին պանդոկներուն մէջ։

ԻՏԱԼԻԱ.—Պանքա-Ռոմանայի տնօրէն Պ. Թանլոնկոյի դատն հետաքրքրաշարժ ընթացք կ'առնու։ Իր փաստաբան կը պահանջէ որ ցարդ կատարուած դատական բոլոր գործողութիւնն իբրեւ չեղեալ նկատուի, զի կարեւոր թուղթեր, որով Պ. Թանլոնկօ կրնար չքմեղացնել ինքզինք, ոստիկանութեան կողմէ գրաւուած են երբ իր տուն կը խուզարկուէր, և դատական իշխանութեան չեն յանձնուած։ Այս իրողութիւն հաստատուած է խորհրդարանական քննիչ յանձնախմբին տեղեկագրով։ Արմատականք պիտի առաջարկեն Երեսփ. Ժողովոյ մէջ որ նախորդ վարչապետ Պ. Ճոլիդդի որ գրաւել տուած էր յիշեալ թուղթերն՝ ամբաստանութեան ենթարկուի։ Բայց այն ազդեցիկ քաղաքական գործիչներ զորս պաշտպանելու համար գրաւուած էին այն թուղթեր՝ անշուշտ պիտի ընդդիմանան նախորդ վարչապետին ամբաստանութեան ենթարկուելուն։ Պ. Թանլոնկոյի դատին այս մասն այժմ վճռաբեկ Ատենին առջեւ կը գտնուի, և գայթակղական բան մը կ'ըլլար եթէ բովանդակ Պանքա Ռոմանայի դատը ջուրն իյնար, մաս մը թուղթերու անհետացման պատճառաւ։

ԷՏԻՍՈՆԻ, երեւելի ամերիկացի ելեկտրագէտին հայրն, Սամուէլ Էտիսըն, 90 տարեկան է այժմ, և մտադիր է տակաւին շատ մը տարիներ ապրելու։ Իր հայր 103 տարեկան մեռաւ և իր երկու հօրաքոյրեր 99ական տարի ապրեցան։

ՋՐԱՀԱՒՈՐՆԵՐԷՆ ոմանք թորփիլանաւերուն հնարուեցան զանոնք փճացնելու համար. յետոյ թորփիլահալածներուն հնարեցան թորփիլանաւերը փճացնելու համար։ Անծուխ վառօդն հնարուեցաւ որպէս զի թշնամիք զիրար տեսնեն, և հիմա Գերման մը՝ Պ. Բօլ Ռայմ՝ հնարած է սարսափելի մթութիւն պատճառող նիւթ մը որպէս զի թշնամիք բնաւ չտեսնեն զիրար։ Ռումբ մը հնարած է որ պայթելուն պէս մուխի մէջ պիտի ձգէ այն զօրախումբն որոյ վրայ ուղղուած էր։ Ցաւաշ բերուած մուխն ալ խեղճ թշնամի զօրքերը պիտի հարկադրէ հազալու, փռշտալու և պոռալու՝ աչքերնին չկրնալ տեսնել, և իրենք կռուելու տրամադրութիւնը պիտի կորսնցնեն։

ՏՈՔԹԷՕՐ Ե. ՄԱՍԻՍ

ԲԵՐԱ, ՇԻՇԼԻ ՓՈՂՈՑ, ԹԻՒ 21
(Ծաննէ դեղարանին մօտ)

Հիւանդ կ'ընդունի ամէն օր կէս օրէն վերջը ժամ 7էն 10։ չորեքշաբթի օրերը ձրի։ Ներքին ամէն հիւանդութիւններէ զատ մասնաւորապէս կը դարմանէ ստամոքսի, աղիքներու և ծննդաբերական գործարանաց հիւանդութիւնները։ Ի հարկին՝ մասամբ մարսողական գործարանաց։

928 2—26

ԱՐՈՒԵՍՏ ԼՈՒՍԱՆԿԱՐՉՈՒԹԵԱՆ. ինքնաուսանելի 10 օրէն. յօրինեց Կարապետ Պ. Բաբազեան։ Գին 2 ղրշ. Կեդրոնատեղին է Պանչէ-զարու ջրավաճառ Պօղոս աղային խանութը։ 3—3

ԱԶԳԱՅԻՆ

ԼՈՒՐԵՐ

ՎԱՆԱՑ ՆՈՐ ԱՌԱՋՆՈՐԴԸ

Երէկ, Վանայ առաջնորդական փոխանորդին կողմէ ի Պատրիարքարան հասած հեռագիր մը կը ծանուցանէր թէ Գաւառական ժողովին կողմէ վիճակին Առաջնորդ ընտրուած է Գեր. Պօղոս եպիսկոպոս Մելիքեան, վանահայր Լիմ Անապատի։

Կրօնական Ժողովն երէկ ի նիստ գումարուեցաւ ի Պատրիարքարան ընդ նախագահութեամբ Ամեն. Ս. Պատրիարք Հօր և զբաղեցաւ անհատական խնդիրներով։

Ժողովն որոշեց տօնական օրերու պատճառաւ իր նիստերը դադրեցնել և Ս. Ծննդեան տօնէն յետոյ ի նիստ գումարիլ։

ԱԶԳԱՅԻՆ ՀԻՒԱՆԴԱՆՈՑ

Բարեսէր ազգայիններէն Մեծ. Միհրան էֆ. Էսէֆեան, իր ծանօթ բարեպաշտութեամբ բարեհաճած է նուիրել տասն օսմանեան ոսկի, իր բարեյիշատակ հօր Կարապետ էֆէնտիի և իր հանգուցեալ հօրեղբօր Յակոբ էֆէնտիի հոգւոյն համար։

Հոգաբարձութիւնս յիշեալ ազնիւ էֆէնտիին սոյն նուէրին համար պարտ անձին կը համարի իր շնորհակալութիւնն յայտնել հրապարակաւ։

* *

Հոգաբարձութիւնս ներկայիս կը փութայ յայտարարել թէ Մեծ. Աստուածատուր էֆ. Մերճիմէկճեան բարեհաճած է նուիրել չորս օսմանեան ոսկի, փոխան ծաղկեփունջի, հանգուցեալ Աստուր Ալլահվէրտեան և Յովհաննէս Թորոսեան էֆէնտիներու յուղարկաւորութեանց առթիւ։

Ի դիմաց Հոգբրձ. Ազգ. Հիւանդանոցի
Վ. Ատենադպիր Վ. Ատենապետ
ՅԱՐՈՒԹԻՒՆ ՄՈՍՏԻՉԵԱՆ ԲԱՐՍԵՂ Յ. ԻՍԹԱՆՊՕԼԼՈՒԵԱՆ

Ներքին լուրեր

ՊԱՇՏՕՆԱԿԱՆՔ. — Իւլաի երկրորդ աստիճան տրուեցաւ Պէնկազիի հաշուակալ Իպրահիմ Էտհէմ էֆէնտիի։

Սալիսէի աստիճան՝ Սեբաստիոյ Նահանգին Մէարիֆի տնօրէն Ահմէտ Խուլուսի էֆէնտիի, Ելմտական Նախարարութեան հին հաշիւներու պարտուց ճիւղին քարտուղարներէն Ահմէտ Նուրի էֆէնտիի և Քարքերքի Օվաճըք գաւառակին գայմագամ Ապտիւլքերիմ էֆէնտիի։

Բ. Դրան արտաքին թղթակցութեանց դիւանին քարտուղար անուանեցաւ Պերլինի օսմանեան դեսպանատան քարտուղարներէն Րէճէպ պէյ։

ՀԻՒԱՆԴՈՒԹԻՒՆԸ. — (Պաշտօնական Ձեկոյց) Դեկտեմբեր 13ի երկուշաբթի օրուան ժամ 6էն մինչեւ դեկտեմբեր 14ի երեքշաբթի օրուան ժամ 6, մայրաքաղաքիս մէջ քոլերայէ [illegible] դէպքեր պատահած են և մէկ մահ։ Առաջուան բռնուածներէն [illegible] մեռած եւ հինգը ապաքինած են։ Ահաւասիկ մանրամասնութիւնները.

Գասըմ Փաշա՝ երեք։ Վարակեալներն են՝ Ահմէտ էֆէնտի (Դատական պաշտօնատան քարտուղարներէն), Աիշէ և Աֆիֆէ։

Պայազիտ՝ մէկ։ Ճէվատ պէյ (Դատական պաշտօնատան քարտուղարներէն)։

Պալաթ՝ մէկ։ Տանիէլ Եաքօ։

Շէմսի Փաշա զօրանոցէն՝ մէկ։ Արիֆ Խալիլ (զինուոր)։

Սթավրօզ՝ մէկ։ Ֆաթիմէ Շէրիֆէ (սպասուհի)։

Բուչուք Ջամիի՝ մէկ։ Էօմէր Էսատ (գործաւոր)։

Սելիմիյէ զօրանոցի հիւանդանոցին մէջ՝ մէկ։ Հիւսէյին Խալիլ (զինուոր)։

Ջուպուր Չէշմէ՝ մէկ։ Թէօֆիլօս Քօսթանթի (կօշկակար)։

Սուլթան Մէհմէտ՝ մէկ։ Զիսօ Վանկէլ (որմնադիր)։

Թավուգ Բազար՝ մէկ։ Քօսթանթի Բէթրօ (ճիէրճի)։

Գօճա Մուսթաֆա Փաշա՝ մէկ։ Զախարի Տիմիթրի (պասմաճը) մեռած։

Զ. զօրանոցէն՝ մէկ։ Սալիհ Մահմուտ (զինուոր)։

* *

Առաջուան բռնուածներէն մեռած են.

Բ. Դրան պահականոցէն՝ մէկ։ Հիւսէյին Ալի (զինուոր)։

Աթ Մէյտանը՝ մէկ։ Ղուկաս Մելքոնեան (մսավաճառ)։

Գում-գաբու՝ երկու։ Անթառամ Յարութիւնեան և Թադէոս Ղազարեան (հնակարկատ)։

ՕՏԱՐ ՊԱՇՏՕՆԱՆՇԱՆՔ. — Ռումանական կառավարութիւնը Ռումանական Թագ պատուանշանի չորրորդ աստիճանը նուիրած է Մատրիտի օսմանեան դեսպանատան երկրորդ քարտուղար Նայիլ պէյի և Իպրաիլի օսմանեան հիւպատոս Ստեփան էֆէնտիի։ Կայս. Իրատէ մը արտօնած է այդ պատուանշանաց գործածութիւնը։

ՍԸՐ ՖԻԼԻՊ ՔԸՐՐԻ. — Մայրաքաղաքիս անգլիական Նորընտիր դեսպան Սըր Ֆիլիփ Քըրրի համար թէև ըսուած էր որ պատրաստութիւն կը տեսնէ յունուարին մայրաքաղաքս գալու, սակայն ըստ նորագոյն տեղեկութեանց՝ անգլիական դեսպանը փետրվարի վերջերը միայն պիտի գայ իր պաշտօնի գլուխն անցնիլ։

ԻԶՄԻՐԷՆ կը գրեն թէ Այտընի աւազակներ գործեր բռնող երկու երիտասարդ և երկու կին անցեալ շաբթու ճամբայ ելեր են Անգլիա երթալու համար։ Ասոնք վարձուած են ճարտար արուեստական ընկերութեան մը կողմէ, մէկ տարուան պայմանաժամով, և ամսական 12ական անգլ. ոսկով, իրենց արհեստը սորվեցնելու համար։ Ուղեւորութեան ինչպէս նաեւ ապրուստի և բնակութեան ծախքը ընկերութեան վրայ է։

ՄԱՔՍԱՑԻՆ վերատեսչութիւնը ծանուցած է Բ. Դրան, թէ մաքսատան հասոյթներով երաշխաւորեալ պարտաթուղթերուն յատկանալի 195,000 ոսկին պատրաստած է։ Նոյնպէս, ուրիշ հէֆայէներու հաշուոյն սկսած են վճարումներ ընել։

ԱՌՈՂՋԱՊԱՀԱԿԱՆ. — Դեկտեմբեր 11ին Եւպոկիոյ մէջ քոլերայէ առաջուան բռնուածներէն երկու մահ։ Երպաշի ու Ամասիոյ մէջ դէպք չէ պատահած։

—Դեկտ. 12էն 13, Տրապիզոնի մէջ առաջուան բռնուածներէն մէկ մահ պատահած է։ Սուրմէնէի գիւղերուն մէջ մահացու երեք դէպքեր պատահած են։ Զարչամպայի ու Թրէմէի գաւառակներուն մէջ ո և է դէպք չէ պատահած։

—Դեկտ. 4էն 12, Էրթօղրուլ գաւառի Աչաղը և Վէզիրխանը գիւղերուն մէջ դէպք չէ պատահած։ Դեկտ. 9էն 11, Բիլէճիի մէջ մէկ դէպք և մէկ մահ։ Քէօփրիւլիւի մէջ նոյն միջոցին ո՛չ դէպք պատահած է և ոչ ալ մահ։

ԱՊԼԷՏԻՆ ՓԱՇԱ, Նորընտիր կուսակալ Արշիպեղագօսի կղզեաց նահանգին, վաղը իր պաշտօնատեղին՝ Հռոդոս պիտի ուղեւորի։

ԵԼՄՏԱԿԱՆ Նախարարութիւնն որոշած է մաս առ մաս ղրկուած արժեթղթերէն զատ, Նիկոմիդիոյէն երեսուն հազար քիլէ ցորեն և տասը հազար քիլէ գարի ղրկել ի Կարին։

ԱՄԵՐԻԿԵԱՆ դեսպանունցի տիկին Թէրրըլ Նախընթաց օր իր աղջկան հետ մեկնեցաւ մայրաքաղաքէս Նիս ուղեւորելու համար, ուր պիտի մնայ Օր. Թէրրըլ, իսկ մայրը Նիւ Եորք պիտի երթայ։

ՖՐԱՆՍԱԿԱՆ գաղթականութիւնը այս կիրակի գումարուելով դեսպանատան մէջ, երկրորդ ներկայացուցչի մը ընտրութեան կատարեց Պէրժէ հրամանատարին տեղ որ առաջին եղած է։

104 քուէարկուներու 94 քուէն ստացաւ Պ. Լա Ֆիւանդ, Օսմ. Պանքայի տնօրէնը։

ԻԶՄԻՐԻ ապահովագրական ընկերութիւնք անցեալ յունուարէն մինչեւ դեկտեմբեր 8, այսինքն տասնըմէկ ամսուան և ութ օրուան մէջ պատահած հրդեհներէն 17,234 անգլիական ոսկոյ վնաս մը հատուցած են։ Այդ գումար անցեալ տարի 36.077 ոսկի էր և նախորդ տարին ալ 19,299։

ՄԱԽՍՈՒՍԷԻ 5 թիւ շոգենաւն երէկ առաւօտ Գասքէօյէն կամուրջ գալուն Պըրգօսլէի առջեւ մազ մնաց որ բախում մը ունենար վերէն եկող անգլիական շոգենաւի մը հետ, սակայն Մախսուսէի շոգենաւին նաւապետին ճարտարութեան շնորհիւ ո և է արկած չպատահեցաւ։

ԻՆՖԼՈՒԷՆՑԱ. — Պրուսայի մէջ տասնը հինգ օրէ ի վեր թեթեւ կերպիւ ինֆլուէնցա երեւան եկած է։

ԽՈՒԼ-ՀԱՄՐ և կոյր տղայոց վարժարանը Պատըրգէն Չիչէք Բազար փոխադրուած է՝ բարձրագոյն նախակրթարանի նախորդ շէնքին մէջ։ Նոյն վարժարանի աշակերտք մեծ մասամբ աղքատ տղաքներ ըլլալով, կրթական նախարարութիւնը մէկ մէկ ձեռք նոր հագուստներ շինել կուտայ։

ՍԵՐՊԻԱԿԱՆ կառավարութիւնը Թաքօվօ պատուանշանի երկրորդ աստիճանը նուիրած է Եէնի Փոսթա Տիմիթրաքի էֆէնտիի։

ՇԻՔԱԿՕՅԻ արուեստահանդէսին օսմանեան պատուիրակ Հագգը պէյ, որ Շիքագոյէն ճամբայ ելած էր, անցեալ կիրակի Փարիզ ժամաներ է։

ԱՐԾԱԹ ԴՐԱՄՆԵՐ. — Ելմտական Նախարարութիւնը ի նկատի առնլով արծաթի գնոյն անկումը, գրած է Հիճազի, Եէմէնի, Ափրիկեան Տրիպոլսոյ, Մուսուլի, Պաղտատի ու Պասրայի նահանգաց կուսակալներուն և Պէնկազիի գաւառին կառավարչին, ուր Քօլը Բէալ կոչուած արծաթ դրամները շրջաբերութեան մէջ են, որպէս զի տեղական կառավարութեանց սնտուկներու կողմէ այդ դրամը տասնըմէկ ղրուշի ընդունուի և պարսկական Քրան կոչուած դրամն նոր երկու ղրուշի և հինգ ալ եօթանասուն փարայի։

ՊԱՂՏԱՏԻ պարսկական ընդհանուր հիւպատոս կարգուած է Միրզա Հիւսէյին խան։

ՀԷՅՊԷԼԻԻ ՄԵՆԱԿԵԱՑԸ. — Հէյպէլի կղզւոյն բարձունքը յունաց աստուածաբանական վարժարանի մօտ բլուրի մը վրայ առանձին տնակի մը մէջ կը բնակէր Մաքարիոս անուն ծերունի ճգնաւորը, որ ծանօթ է կղզին այցելողներէ շատերուն։ Մաքարիոս առջի գիշերը սպաննուած գտնուեցաւ իր տան մէջ։ Այս անձ քսանական տարիներէ ի վեր քաշուած կայէր և իր ունեցած դրամով մէկ քանի կտոր կալուածներ և գետիններ գնած էր։ Անցեալ կիրակի օր Մեծ կղզի գացած էր քառասուն ոսկոյ փոխարէն գնելիք մէկ գետնոյն առուծախի գործողութիւնները կատարելու համար, սակայն նոյն օրն այդ գործողութիւնք ամբողջացած չէին և հետեւաբար 40 ոսկւոյ գումարն վրան կրելով ճգնաւորը Հէյպէլի դարձած էր։ Մաքարիոս ի Հէյպէլի սովորաբար գացած մէկ տունը ճաշելէ յետոյ գիշերուան ժամ 6ին իր տունը դարձած էր. Հետեւեալ օրը կրկին անգամ այդ տունը պիտի երթար, սակայն երեւան եկած չըլլալով, տնեցիներէն երկու անձեր Մաքարիոսի տնակը գացեր են կարծելով որ հիւանդացած է, սակայն հոն սոսկալի տեսարան մը պարզուեր է իրենց աչաց առջեւ. Մաքարիոս սպանուած էր՝ տասնըչորս վէրքերով ծածկուած, մօրուքն ու աջ ոտքը այրած և ձախ ձեռքը կտրուած։ Անմիջապէս ոստիկանութեան իմաց տրուելով խնդիրը տեղեկագրուեր է ի Մեծ կղզի։ Ասոր վրայ գայմագամ Մահմուտ պէյ, ուրիշ պաշտօնեայք եւ հարցաքննիչ դատաւորն Հէյպէլի կղզին փութացեր եւ ոճրին վայրը երթալով քննութեան ձեռնարկեր են։ Ներկայ գտնուեր են նաեւ տեղւոյն նաւային բժիշկը, կղզին բնակող բժիշկներէն Տքթ. Մօրօնաքի եւ Յունաց Պատրիարքարանէն ղրկուած եկեղեցական պաշտօնեայ մը։ Օրինական քննութեանց կատարուելէն յետոյ դիակին թաղումն տրուեր է։

Բժիշկներն հաստատած են թէ սպանեալին մարմնոյն վրայ գտնուած վէրքերը երկու տեսակ դաշոյններու միջոցաւ յառաջ եկած են, որով կը հասկցուի թէ ոճիրը գործուած է առ նուազն երկու մարդու կողմէ. հաւանական կը թուի թէ այդ անձինք կղզիի բնիկներէն չեն այլ դուրսէն եկած են նաւակով եւ ոճիրը գործելէ յետոյ փախած են։

Կը կարծուի թէ Մաքարիոս հարստութեան տէր էր, որովհետեւ այս դարավերջիկ ճգնաւորը իր ունեցած դրամները տոկոսով փոխ կուտար և աժան գնով կալուած կամ գետին եթէ ձեռք ձգէր, կը գնէր եւ յետոյ յարմար գնով մը ուրիշին կը վաճառէր։ Ոստիկանութիւնը քննութիւններն առաջ կը տանի եւ յուսալի է թէ ոճրագործք ի մօտոյ ձերբակալուին։

Երկու տարի առաջ չարագործք ոմանք յարձակած էին նոյն կղզին բնակող Արիսթիօս անուն մենակեացի մը տնակին վրայ, սակայն դուռը ամուր ըլլալով ստիպուած էին հեռանալ։

Մաքարիոս ալ սովորութիւն ունի եղեր իր դուռը ամրապէս գոցելէ յետոյ պառկիլ, որով կը կարծուի թէ ոճրագործք անոր վերադարձէն առաջ տունէն ներս մտնելով պահուըտած են։ Մաքարիոսի ձեռքերուն վրայ ալ վէրքեր կան, ուրկէ կը հետեւի թէ բաւական մաքառած է։

ԵՐՏԷՔԻ վաճառականներէն Քօսթանթի Լինօվօս անցեալ օր անձնասպան եղած է։ Այդ անձ երեք զաւակ ունէր եւ շարժառիթը յայտնի չէ եղած։

ԲԵՐԱՅԻ պատժական ատեանը նախընթաց օր երեք ամսուան բանտարկութեան դատապարտեց Աւրամ անուն մարդ մը, որ առանց պաշտօնական հանգամանք մը ունենալու ինքզինքն իբրեւ պաշտօնեայ կեղծած էր։

ՁԻՒՆ.—Դեկտեմբեր 5էն ի վեր Աֆիոն Գարահիսարի մէջ ձիւն տեղալ սկսած է և սաստիկ ցուրտ կընէ։

—Մէկ քանի օրէ ի վեր Պէյրութի շրջակայքը ձիւն տեղացած է եւ ի Լիբանան լերանց գագաթները ձիւնով ծածկուած են։

ԵՂԵՌՆԱԴԱՏ ատեանը չորս տարուան տաժանակիր աշխատութեան դատապարտեց Ռոտոսթոցի կօշկակար Մանուկն, որ Մեծ Շուկայի դրան մօտ իր արհեստակիցներէն Կեսարացի Կարապետը վիրաւորած էր սպանելու դիտաւորութեամբ։

ՎԱՐԺԱՐԱՆՔ.—Զինուորական վարժարանին եւ երկրորդական վարժարանաց դասախօսութիւնք վաղուընէ սկսեալ պիտի դադրին եւ շաբաթ մը յետոյ ընդհանուր քննութիւնք պիտի սկսին։

ՆՈՐ ԾՐԱԳԻՐ. — Սպարապետի Դրան զինուորական բժիշկներէ մին ծրագիր մը մատուցանելով հասութից յաւելման յանձնաժողովին, առաջարկած է որ քաղաքային բժշկական վարժարանէն ելնող բժիշկները նշան մը կրեն իրենց վրայ, որ իրենց յանձնուի վարժարանէն ելնելով վկայական տրուելու պահուն և յատուկ տուրք մը առնուի։ Այս առաջարկն եղած է սա պատճառաւ թէ այդ բժիշկներ սովորական հագուստ կրելով, ի հարկին անկարելի է զանոնք զանազանել։ Նոյնպէս առաջարկուած է որ այդ նիշերէն տրուին նաեւ ցարդ նոյն վարժարանէն ելնող բժիշկներուն։

ԵՐԿՐԱՇԱՐԺ.—Դեկտեմբեր 10ին Մալաթիոյ Պէհէսնի գաւառակին մէջ երկու անգամ երկրաշարժի սաստիկ ցնցումներ զգացուեր են։

Հրատարակուեցաւ ՊԵՏՐՈՍ ԴՈՒՐԵԱՆԻ ընդարձակ կենսագրութեան երրորդ ֆօրման, որ կը պարունակէ պատանեկան յիշատակներ, մանրադէպներ, ուսանողութիւն։

ԲԵՐԱՅԻ ԹԱՏՐՈՆՆԵՐԸ

Պ. Մանօէլի ֆրանսական խումբը այսօր Աղեքսանդրիա կուղեւորի, ուր կը յուսայ շարունակել թատերական եղանակը որ Բերայի մէջ շատ կարճատեւ եղաւ իրեն համար։ Խումբին գլխաւոր երգչուհին, սակայն, Օր. Իզապէլ Կուրժօն և գլխաւոր երգիչը՝ Պ. Մաքս Ռաուլ, այստեղ կը մնան, և կ'ըսուի թէ Օր. Կուրժօն Բարիզ պիտի ուղեւորի առաջիկայ ամրան եղանակին համար օբէրէթի խումբ մը կազմելու։

Այս կերպով, Թէփէ-Պաշըի ձմեռնային թատրոնին ներկայացումները կը դադրին այլեւս։ Յառաջիկայ երկուշաբթի մայրաքաղաքս կը հասնի բարիզեան նշանաւոր թատերգակ Ֆրէտէրիք Ֆէպր իր խումբին հետ, չորս ներկայացումներ տալու համար, որոց առաջինը պիտի ըլլայ Le Demi-monde։ Այդ չորս երեկոյթներու իւրաքանչիւրին համար թատրոնի գիներն են՝ Պէնուար օթեակները 350 և 250 ղրշ. Պէլ-Էթաժ մէկ ոսկի (չորս մուտքի իրաւունքով) Թիկնաթոռ՝ առաջին վեց կարգը 80 ղրշ., միւսները՝ 60, Նստարանք 30 և 20 ղրշ. Բառաստ՝ 10 ղրշ.։

* *

Գօնքօրտիայի մէջ այս գիշեր առաջին անգամ տեղի կունենայ «Ձմեռնային Պարտէզ» որ նորութիւն մըն է Բերայի համար։ Այդ պարի միջոցին, թատրոնն համակ մութի մէջ կը մնայ, թատերաբեմը ակեռով պատուած է, և ելեկտրական լոյս կ'արձակուի, որուն գունաւոր ցոլացումներուն մէջ կ'եւբեւէ պարուհին, շատ եզական տպաւորութիւն մը թողլով հանդիսականներուն վրայ։ Կ'արժէ երթալ ու տեսնել։

* *

Առաջիկայ կիրակի ցերեկ, Պ. Ռոմանօ նուագահանդէս մը կուտայ Թէվֆիքիայի սրահին մէջ, քանի մը արուեստագէտներու ընկերակցութեամբ։ Գին տոմսակի կէս օսմ. ոսկի։

ԱԿՌԱՆԵՐՈՒ ԿԱՐԵՒՈՐՈՒԹԻՒՆԸ

Ակռաներու չգոյութիւնը կը վնասէ արտասանութեան եւ դէմքը կը տձեւցունէ։ Առանց լաւ ակռաներու բնաւ կատարեալ ծամողութիւն չկայ, առանց կատարեալ ծամողութեան՝ բնաւ կատարեալ մարսողութիւն չկայ, առանց մարսողութեան չիկայ սննդառութիւն, առանց սննդառութեան չիկայ առողջութիւն, և առանց առողջութեան ի՞նչ է կեանքը։—Ուրեմն խորհուրդ կուտանք ատամնացաւ անձերու դիմել Տքթ. Պաւիի, միակ ատամնաբոյժն որ երկու անգամէն կրնայ տեղը դնել երերուն եւ անարմատ ակռաներն, արհեստական ամենագեղեցիկ ու ամենահաստատուն ակռաներ պատրաստել առանց քիմքի, կեռերու, զսպանակներու եւ այլն, որք լաւ արտասանութեան հետ կատարեալ ծամողութիւն կ'ապահովեն։

Ամենէն փափուկ, ամենէն ջղային անձինք կրնան կատարեալ ապահովութեամբ դիմել Տքթ. Պաւիի՝ լիովին գոհ մնալու համար։ Արդէն, իրեն դիմողը կատարելապէս գոհ մնալէն ետք միայն ստակը պիտի վճարէ։

Ամեն օր կը դարմանէ ժամը 9էն (Ը.Ե.) մինչեւ իրիկուան 5, Բերա, Մեծ փողոց, ֆրանսական դեսպանատան դէմը, 374 թիւ տունը։ 927 2—2

ԱՆԿԱՐԵԼԻ Է ԱՅՑԵԼԵԼ
ՄԵՍԻՆԸՐԻ ԵՂԲԱՐՑ ՏՈՒՆԸ
105 Ղալաթիա, Վոյվոտա փողոց, 105
Առանց գնումներ ընելու. իր այս տարուան մթերքն այնքան ճոխ, գեղեցիկ է եւ աժան
ԿԱՂԱՆԴՉԷՔ ՏՐՈՒԵԼՈՒ
ինչպէս նաեւ ուրիշ ամեն առթիւ եւ իր գիներն այնքան արտասովոր աժանութիւն ունին որ ամենէն աղքատն իսկ
ՄԻՄԻԱՅՆ 5 ՂՐՈՒՇՈՎ
պիտի ունենայ արծաթէ գոհարներ։ Անոնք որ 100 ղրուշէն աւելի գոհար կը գնեն կ'ընդունին
ԳԵՂԱԿԵՐՏ ԸՆԾԱՅ ՄԸ
որ կրնայ իբր կաղանդչէք օգտակար ըլլալ՝ առնուազն 10 ֆրանքի արժէքով։
ԳԻՆԵՐԸ ՈՐՈՇ
Մեսինըրի եղբարց տունէն ելլող ապրանքները թէեւ մեծ արուեստով շինուած են՝ բայց համեմատաբար կարճ միջոցի մէջ կը յանձնուին։ 2—16

ՀԵՌԱԳԻՐ

ԱՅՍ ՕՐՈՒԱՆ

ՄԻՒՆԻԽ, 25 դեկտ.— Բրոֆ. Շվէննինկէր, Պիսմարք իշխանի բժիշկն, հեռագիր մը ստացած ըլլալով թէ իշխանին առողջութիւնը խանգարուած է, փութով Ֆրիտրիխսրու գնաց։

ՀԱՄԲՈՒՐԿ.— Կ'ըսուի թէ Բրոֆ. Շվէննինկէրի Ֆրիտրիխսրու երթալը Ծննդեան տօնն իշխանին ընտանեաց հետ անցունելու նպատակաւ է միայն։

Սակարան

ՇԱԲԱԹ, 15 Դեկտեմբեր

ԸՆԹԱՑԻԿ ՓՈԽԱՆԱԿԱԳՐՈՑ

3 ամիս Լոնտրայի վրայ	110 ¼
3 » Փարիզի	22 80

ՕՍՄԱՆԵԱՆ ՔՈՆՍՕԼԻՏԷ

Տրկի երկիւղ զօզ. [Միաց. Դ. Սէրի]		24 39
Բերայի մէջ	»	— —
Առաւօտուն բացման	»	24 37½
Կէս օրին	»	24 37½
Թանզիմաթ [illegible]		— —
» » ժամ 5ին		— —

[illegible]

Փախատ [illegible]	[illegible]	57 25
»	»	35 50
»	»	27

ԲԱԺՆԵԹՈՒՂԹՔ

Սօսիէթէ Ժէնէրալ	Անգլ. Լր.	— —
Քրէտի Ժէնէրալ	» »	7 20
Պանք տը Բօնի	» »	3 05
Օսմ. Շամէն տը ֆէր	» »	4 10
Րէժի	Օսմ. Ոսկի	17 38
Թրամուէյ	» »	575
Օսմ. Ապահովագր. Ընկ	» »	310
Ռումէլիի Երկաթուղի	Ֆր.	93
Բաժնեթուղթ Լաւրիոնի		39

ԸՆԹԱՑԻԿ ԴՐԱՄՈՑ

Օսմանեան ոսկի	ղրշ.	100
20 ֆրանքնոց	»	87 19
Անգլիական ոսկի	»	110 09
Մարք (Գերմանական ոսկի)	»	107 17
Իմբէրիալ	»	90 07
Քրիմից	»	51 15
Իտալ Թղթադրամ	»	8 72
Մեճ. արծաթ (տարբ.)	»	107 38
Մանր արծաթ	»	103
Մէթալիք	»	97
Թասֆիյէ	»	— —
Տոկոս Ղալաթիոյ Սակարանի	»	6

ԵՒՐՈՊԱԿԱՆ [illegible]

ՓԱՐԻԶ. 26 Դեկտեմբեր

Ֆրանսական Ռանթ 3 %	98 45
» » 4½ %	105 25
Օսմանեան քոնսօլիտէ Սէրի Դ.	22 85
Օսմ. մաքս. արժեթուղթ	503 75
Բրիօրիթէ Թիւրք (1890)	459 37
Օսմանեան Երկաթուղի	93 25
» Րէժիի բաժնեթուղթ	409 37
Պանք Օթօման	604 06
Քրէտի Լիօնէ	771 25
Իտալական Ռանթ 5 %	79 95
Եգիպտական միացեալ	509 06
Չէք Լոնտրայի վրայ	25 200
[illegible] Օսմանեան քոնսօլիտէ)	428 75

ԱՄՈՒՍՆԱԿԱՆ ԿԵԱՆՔԷ

ՏԻԿԻՆ ԱՇՕՍԻԹԷՍ

Շաբաթ օրը Բերայի մէջ զրոյց կը շրջէր թէ տիկին Աշօսիթէս, կին Եօրկի Աշօսիթէս պէյի, պաշտօնատար Օսմ. Հանրային Պարտուց Վարչութեան եւ որդի Աշօսիթէս փաշայի, անհետ եղած էր։ Տիկին Աշօսիթէս աղջիկն է Աթէնացի Պ. Տեմէթր Ռաձիի, Կ. Պոլսոյ հելլենական դեսպանատան նախորդ առաջին թարգմանի։ Այս անհետացման պատճառը նախ չէր հասկցուած երբ, երկու օր առաջ, գաղտնիքը կը լուսաբանուի և դէպքն աւելի ճշգրտութեամբ կը մեկնուի։ Յիշեալ տիկինը չէ անհետացած, այլ պարզապէս մեկնած է։

Ահաւասիկ իրողութիւնը.

Եօրկի պէյ Աշօսիթէս շաբաթ օրն հաստատելով իր կնոջ բացակայութիւնը, Ղալաթիոյ Սէրայի ոստիկանութեան դիմած էր, որ սկսած էր խուզարկութիւններ կատարել, երբ կիրակի առտու, Վառուհա, պաշտօնեայ կիւէ եւ որդիք ընկերութեան, որուն գրասենեակները կը գտնուին Բերա, մեծ փողոցը, կ'երթայ կը գտնէ ամուսինն ու անոր կը յանձնէ յունարէն նամակ մը, զոր կինը գրած էր Բաղէի [illegible] շոգենաւին մէջէն որ խարսխած էր Գավագի առջեւ և այն օրը ճամբայ էր ելած։

Այս նամակն հետեւեալ կերպով գրուած էր.

«Երբ նամակս ընդունիք, արդէն ժամանակն անցած պիտի ըլլայ. հեռուն պիտի գտնուիմ, Լոնտրայի ճամբուն վրայ։ Այս որոշումը տուի ձեզ չխաբելու, և երբեք ալ չեմ սիրած. կարծեմ նշմարեցիք այս բանը, երբ մեր նշանուելէն ետք Աթէնք եկաք։ Բայց այն ատեն բաւական քաջութիւն չունեցայ՝ նշանախօսութիւնը խզելու։ Սակայն անկէ ի վեր տխուր էի և վշտաբեկ, չգիտնալու համար յուսահատ, կարծեցի թէ խելքիս պիտի գար։ Զարմեր որ իմ վրաս մտածէք։ Երջանիկ եղէք։ Թեթեւօրէն չառի այս որոշումը։ Շատ մտածեցի և շատ աղօթեցի զայն ի գործ դնելէ առաջ։ Աստուած իմ, ձեր ծնողքն ի՞նչ պիտի ըսեն»։

Նամակին սկիզբը բնաւ անուն չկար և ստորագրուած չէր։

Հիմակ, ահաւասիկ թէ ինչպէս տիկին Եօրկի Աշօսիթէս իր խորհուրդն ի գործ էր դրած։

Մէկ քանի օրէ ի վեր արդէն կ'երթար [illegible] գործակալութեան գրասենեակները, տեղեկութիւն առնելու համար ճամբայ ելլող առաջին շոգենաւին վրայ։ Լոնտրայի համար ուղղակի տոմսակ մը գնելէ ետք, շաբաթ առտու Պ. Վառուհայի հետ Շիրքէթի շոգենաւ մը նստեր է և Անատօլու Գավագ է գացեր։ Անկէ ոտքով գացեր է մինչեւ այն տեղն ուր հաստատուած է առողջապահական շրջան։ Ուստի նստեր է գործակալութեան մակոյկը, որ ընկերոջը հետ մինչեւ շոգենաւ տարեր է զինքը։ Ամենափոքր ծրար մը միայն հետը առած էր տունէն։ Մանրուք դրամ իսկ չէր ուզած երկրէն։

Առջի օրը երկար բարակ դաշնակ ածած էր մինչեւ կէս գիշեր։ Սենեկապանուհին տեսեր է գաղտաբար մէկ քանի նամակներ դնելը յիշեալ ծրարին մէջ։ Կնոջ և ամուսնին միջեւ ամենափոքր վէճ մը իսկ չէր ծագած։

Տիկին Եօրկի Աշօսիթէս Լոնտրա գացած է, ուր են իր հօրաքոյրներէն մէկը, տիկին Վալերբէ, հոն կը բնակի։ Պ. Վարուժանին բացծին նայելով, տիկինն յետոյ Աթէնք պիտի երթայ եղեր ուր կը գտնուին իր ծնողքն և իր նախկին ֆրանսացի վարժուհին, օրիորդ Պեթժոն, 32 տարեկան, որ Պ. Ռաձիի տանը մնացած էր կրտսեր աղջիկը դաստիարակելու համար։

Եորկի Ատոսիտէսի հետ իր ամուսնութիւնը տեղի ունեցած էր Աթէնքի մէջ, անցեալ յունիս ամսուն։ Կինը բերած դրամօժիտն էր հարիւր հազար ֆրանք որ միշտ կը գտնուի իր տրամադրութեանը տակ։

Կը պատմուի թէ օրիորդ Ռաձիի ամուսնութեան պահուն իր ընտանիքին բարեկամներն ազդարարած էին Եորկի Ատոսիտէս պէյի թէ վարժուհին մեծ ազդեցութիւն ունէր իր Նախկին սանուհիին վրայ։ Ամուսնանալէն ետք, մանկամարդ կինը չարունակ կը թղթակցի եղեր իր վարժուհիին հետ։ Աթէնքէն մեկնելէն ետք, ամուսինն աղաչեր է կնոջը որ դադրեցունէ այդ թղթակցութիւնը։ Եթէ ուզեր, կրնար վար դնել նամակները, բայց չէր սիրեր ասանկ միջոցներ ի գործ դնել։

Անցեալ օգոստոս ամսուն, օրիորդ Պեթժոն Թարապիա եկած էր, ուր կը բնակէր իր նախկին սանն՝ ամուսնին հետ։ Քանի օր չափ մնացեր է հոն։

Վարժուհիին մեկնումէն ետք, Եորկի Ատոսիտէս պէյ, ըսեր է իր կնոջ որ եթէ առաջիկայ տարի ալ օրիորդ Պեթժոն Կ. Պոլիս գայ, ինք Բրինկիբօ պիտի երթայ, մինչ Ռաձի ընտանիքն ու վարժուհին Վասփոր պիտի բնակէին։ Մանկամարդ կինը սաստիկ վիշտ զգացեր էր։ Որովհետեւ Եորկի Ատոսիտէս պէյ կը պնդէր միշտ որ իր կինը չի թղթակցի վարժուհիին հետ, տիկին Ատոսիտէս ամուսնին կը ցուցունէր իր ծնողքէն ընդունած բոլոր նամակները, բայց խնամով կը պահէր վարժուհիէն ընդունածները։ Թարապիաէն Ղալաթիոյ Նամակատունը կը ղրկէր գրած նամակները։ Ի Բերա, ինք անձամբ կը տանի եղեր զանոնք։

Տիկին Ատոսիտէս օրինակելի վարք մը ունեցած է միշտ և ամենեւին առիթ չէ տուած երկանը որ տրտունջ յայտնէ։

ՊԱՆՏԸՐՄԱ

Եղած չէ ժամանակ մը որ, տեղւոյս կրթական կացութիւնը կատարեալ գոհունակութիւն պատճառելու երեւոյթ մը ունեցած ըլլայ՝ հակառակ այն պատկառելի գումարներուն որ անզգալաբար կը ծախսուին ամեն տարի։

Ամեն անգամ որ կրթասէրներու խմբակ մը ջանալով այս գրութեան վրայ՝ բարւոքում՝ ընելու կը ձեռնարկէ, ամեն կարգի զոհողութիւններ սիրայօժար յանձն առած, ահա կը տեսնես որ կարգ մը անձնասէրներ հրապարակ կ՚ելլեն և կոկոն անիմաստ խորհրդածութիւններ պարզել, չարկրաս լեզու թափել աշխատողներու վրայ ու երբեմն ալ տարբերազգաբար կը պատահի որ, նոյն իսկ այդ բարւոքիչ խմբակն իր նորածիլ գոյութեան մէջ կը լուծուի ներքին անհամաձայնութիւններով և այսպէս մէկ կամ միւս պատճառներով, զգալի փոփոխութիւն մը չը կրեր մեր կրթական հաստատութիւնն և կը մնայ իր հակակրթական ուղղութեան մէջ, որուն պատճառաւ անշուշտ մեր այսչափ տարուան դպրոցը ցարդ մէկ հատիկ ընթերցասրահ տուած չէ, գէթ իբր նմոյշ քաղաքիս մէջ դպրոցի մը գոյութեան։ Այսպիսի երեւոյթներ այնքան յաճախ կրկնուած և յարատեւ եղած են որ, այլեւս վարժուած է հոս ամեն մարդ։

Վերջին տարիներս շնորհիւ կրօնական այն խնդրոյն որ կրթական մրցման դուռ բացաւ այստեղ, քիչ մը սթափեցանք. հասարակութեան էն աղքատ դասակարգն իսկ զգալով դպրոցին կարի յետամնաց ըլլալն, ընդհանուր բաղձանքով մը փափաք յայտնեցաւ զգալի զարկ մը տալ կրթական խնդրոյն. և արդարեւ գովելի միջուռաջանութիւն մը տիրեց այն ատեն, այնպէս որ մանչերու դպրոցը զոհանալէ վերջ՝ աղջկանց վարժարան մը իսկ բացուեցաւ որ ցարդ կը յարատեւէ. բայց դժբաղդաբար քաղաքիս մէջ մեր հասարակութեան ընկերային անտ սեպող կարգ մը անտեղի վիճաբանութիւններ կազմալուծեցին այն մարմինը որ պաշտօն ստանձնած էր հոգալ վարժարանը և որ վերջերս այնչափ աքնեցաւ ու արդիւնաւոր եղաւ բարձրացնելով վարժարանի նիւթական և բարոյական կողմը. սակայն յիշեալ հոգաբարձու մարմնի հրաժարման օրէն ի վեր դպրոցը վերստին քանհանգործքի ենթակայ եղաւ։

Շիտակը խոստովանելով տինչափ ցաւ չափի զգայինք եթէ կլորիկ գումար մը վատնուած չըլլար մեր դպրոցին։

Քիչ չատ ուսումնարանի սեմէ ներս յաճախող ու պլուտեցիներ աչքէ անցընող անձինք անշուշտ մեծապէս պիտի զարմանան, երբ իրենց յայտնուի թէ գաւառական ծխային վարժարան մը մօտ 35,000 դահեկան խմտացոյցով չը կրնայ արդիւնաւոր հանդիսանալ։

Ասոր բուն պատճառը սա է որ դպրոցը չունենալով ձեռնհաս ու գործին պահանջումներուն գիտակ մարմին մը, միշտ խաղալիկ դարձած է այս կամ այն նորեկ վարժապետին գլխէն փչող հովերուն. Թէեւ չենք կրնար ուրանալ թէ կ՚ունենանք յարգելի թաղ. խորհուրդներ, սակայն ցաւօք սրտի աստ կ՚արձանագրենք թէ այս անձանց ամեն կերպ ազնիւ ու գովելի հանգամանաց մէջէն միշտ բացակայ գտնուած է կրթական ձեռնհասութիւնը զոր իրենք ալ խոստովանած են։

Ահա մեր կրթական կացութիւնը։

ՅՈՎՀԱՆՆԷՍ Մ. ՍԱՂՈՅԵԱՆ

Պանտրմա, 10 դեկտ. 1893

ԸՆԴՀԱՆՈՒՐ ՑՈՒՑԱԿ

Ս. ՓՐԿՉԻ ՀԻՒԱՆԴԱՆՈՑԻ

Ս. Փրկչեան Ազգային Հիւանդանոցին մէջ ընդունուած Հիւանդներուն

Սկսեալ 1893 Նոյ. 26 ժամ 6էն մինչեւ 1893 Դեկտ. 4 ժամ 6

115. Նոյմ. 26 ցերեկ ժ. 6 $^{3}/_{4}$, Յակոբ Մանուկեան Բալուցի պըչկըճի, 25 տրկ. Պէշիկթաշ Րիզա պէյին խանէն։
116. Նոյմ. 25 ցերեկ ժ. 6 $^{1}/_{4}$, Կարապետ Սարգիսեան Բալուցի դպրոցական, 20 տրկ. Պէշիկթաշ Օրթապահճէ համամճի Թադէոսի սենեակէն. բժշկ. 3 դեկտ.
117. Նոյմ. 25 երեկոյ ժ. 10 $^{1}/_{2}$, Յարութիւն Աբրահամեան Բաղէշցի բէնչպէր, 40 տրկ. Ղալաթիա Քիրէճ գաբու աչըճի Արթինին խանէն. մեռ. 2 դեկ. գիշեր ժ. 6։
118. Նոյմ. 26 երեկոյ ժ. 8 $^{1}/_{2}$, Գաբրիէլ Տէր-Աստուածեան Պոլսեցի գործաւոր, 55 տրկ. Տէմիրհանէի ճամբէն գինետան սենեակներէն. մեռեալ 27 նոյմ. գիշեր ժ. 7 $^{1}/_{2}$։
119. Նոյմ. 27 ցերեկ ժ. 6, Նշան Յակոբեան Թալասցի նալպուր, 30 տրկ. Տիվանիոլին Հասան փաշա քարաբօլին կարգի խանութէն։
120. Նոյմ. 26 երեկոյ ժ. 8, Գալուստ Յակոբեան Սեբաստացի բեռնակիր, 25 տրկ. Ղալաթիա Միլլէթ խանին կռնակը Կարսցի լաթավաճառ Մ. Արթինին մաղազայէն։
121. Նոյմ. 27 ցերեկ ժ. 6, Պետրոս Գրիգորեան Երզնկացի բէնչպէր, 25 տրկ. Այազմագափու Թուղլաճիներուն դէմ Սարգիսին սրճարանէն. բժշկ. 3 դեկտ.
122. Նոյմ. 27 երեկոյ 8 $^{3}/_{4}$, Գրիգոր Այվազեան Քղեցի այվազ 25 տրկ. Մուսալլա ճաչճի Օհաննէսին տունէն. մեռեալ 3 դեկտ. ցերեկ ժ. 6 $^{1}/_{2}$։
123. Նոյմ. 28 ցերեկ ժ. 5 $^{3}/_{4}$, Կարապետ Մուրատեան Բաղէշցի բեռնակիր, 33 տրկ. Ալաճա համամ քիրէճճանէէն. մեռեալ 1 դեկտ. ցերեկ ժ. 5։
124. Նոյմ. 28 երեկոյ ժ. 11 $^{1}/_{2}$, Յարութիւն Մխիթարեան Ալաշկերտցի բէնչպէր, 60 տրկ. Գասըմ փաշա Թիւրպէլի խանէն։
125. Նոյմ. 28 ցերեկ ժ. 6, Սուքիաս Պօղոսեան Բալուցի հիւսն, 30 տրկ. Պէշիկթաշ գիւղին մէջ Խաչիկին սրճարանին վրայի սրճարանէն։
126. Նոյմ. 29 ցերեկ ժ. 6, Վահան Գրիգորեան Ակնեցի աշտար 18 տրկ. Տիվանեօլի Հասան փաշա քարօբօլին դէմ աշտարի կրպակէն։
127. Նոյմ. 29 ցերեկ ժ. 6, Բարթող Վարդազեան Շ. Գ. Հիսարցի հացագործ, 25 տրկ. Էյ-մէյտան Աբրահամին խահվէն։
128. Նոյմ. 29 ցերեկ ժ. 6, Ասօ Պետրոսեան Մշեցի բէնչպէր, 22 տրկ. Մաքրիգիւղ հաճի Կարապետին խահվէէն. մեռեալ 2 դեկտ. երեկոյ ժ. 10 $^{1}/_{2}$։
129. Նոյմ. 29 ցերեկ ժ. 6, Աբրահամ Վարդանեան Արմտանցի թէնէքէճի, 22 տրկ. Պէշիկթաշ Տիքիլի թաշ մուհաճիր Մուստաֆայի տունէն։
130. Նոյմ. 29 ցերեկ ժ. 6, Պետրոս Մեսրոպեան Բալուցի համամճի, 25 տրկ. Պէշիկթաշ քէօյ իչին սախանիրուն խահվէէն։
131. Նոյմ. 29 ցերեկ ժ. 7 $^{3}/_{4}$, Պետրոս Կիրակոսեան Բալուցի համամճի, 21 տր. Պէշիկթաշ քէօյ իչին Թուրքմէնին քով վանցի Յակոբին խահվէէն։
132. Նոյմ. 29 ցերեկ ժ. 7 $^{3}/_{4}$, Յարութիւն Եսայեան Սամրաթմրուկցի պիւքիւճի, 75 տրկ. յունաց պատրիարքարանի ջրհանկրաց խուցէն։
133. Նոյմ. 29 ժ. 8 $^{3}/_{4}$, Պետրոս Մարտիրոսեան Բաղէշցի սպասաւոր, 30 տրկ. Բերա Եէնի չէհիր պախճէլի խանէն։
134. Նոյմ. 29 երեկոյ ժ. 10, Յակոբ Սարգիսեան Վանցի բեռնակիր, 40 տրկ. Խմինէօնիւ մանիֆաթուրաճիին խանութէն։
135. Նոյմ. 30 ցերեկ ժ. 6 $^{1}/_{2}$, Գրիգոր Պապիկեան Սեբաստացի բեռնակիր, 38 տրկ. Ղալաթիա Զատիկ օնպաշիի ախըրի մաղազայէն։
136. Նոյմ. 30 ցերեկ ժ. 8 $^{1}/_{2}$, Ֆօկեան Նիկողոսեան Սեբաստացի կառապան, 50 տրկ. Քիրէճբաբու ֆրանսըզի մաքսէն։
137. դեկտ. 1 ժ. 8, Եղիազար Գասպարեան Վանցի բեռնակիր, 55 տրկ. Առնավուտգիւղի յունաց եկեղ. խուցէն։
138. դեկտ. 1 առաւօտ ժ. 3, Մանուկ Աւագեան Բաղէշցի ջրհանկիր, 35 տր. Պէշիկթաշ մագէյոյի ջրհանկրաց գըլըյէն։
139. դեկտ. 1 երեկոյ ժ. 10, Կիւրեղ Գէորգեան Քէմախցի գուրու քահվէճի, 25 տրկ. Զինչէք պազար Եալըմ խանէն։
140. դեկտ. 2 ցերեկ ժ. 6, Առաքել Խաչատուրեան Բալուցի սիւրիճի, 40 տրկ. Թօբհանէէն տայրէի շինութեան տեղէն. մեռ. 3 դեկտ. առաւօտ 2։
141. դեկտ. 2 ցերեկ ժ. 7 $^{1}/_{2}$, Պօղոս Զաքարեան Բալուցի համամճի 40 տրկ. Պէշիկթաշ հաճի Մուստաֆայի պարտէզէն։
142. դեկտ. 2 երեկոյ ժ. 8 $^{1}/_{2}$, Սուքիաս Եղիայեան Պալպուրթցի համամճի 45 տրկ. Օրթաքէօյ եկեղեցւոյ աքարէթներէն։
143. դեկտ. 3 ցերեկ ժ. 7, Մելքոն Ղազարեան Թէրջանցի չալըճի, 40 տրկ. Պէյքօզ Եանիին բօմի փապրիգայէն։
144. դեկտ. 3 ցերեկ ժ. 7, Գրիգոր Մարտիրոսեան Բալուցի համամճի 25 տրկ. Սամաթիա Եէնի մահալլէ յոյն եկեղեցւոյ դէմի խանէն։
145. դեկտ. 4 ցերեկ ժ. 5 $^{1}/_{2}$, Անդրա՞նիկ Յարութիւնեան Շ. Գ. Հիսարցի խամուրճիար, 20 տրկ. Թավուգ պազար Արթինին սրճարանէն։

Աստի անտի

ՄՈԼԵԳԻՆ ՀՈՄԱՆՈՒՀԻ ՄԸ

Փարիզի եղեռնադատ ատենին առջեւ անցեալները դատ մը տեսնուեցաւ, զոր կ՚արժէ յիշատակել։

Մառի Քօլոմպէն քառասուներկու տարեկան կին մըն է և փետրավաճառութիւն կ՚ընէ։

Երեք տարի առաջ Ռէճաւ անուն բանուոր մը կը սիրահարուի, որ իրմէ տասնըհինգ տարու փոքր էր։ Ռէճաւ իր հոմանին կ՚ըլլայ։

Անցեալ օգոստոսին, բանուորը մէկէն ի մէկ ծանուց իր հոմանուհիին թէ իրարմէ բաժնուելու են, վասն զի պիտի ամուսնանար։ Հէք հոմանուհին արուն արցունք թափեց։ Այդ աղէտալի դէպքին յաջորդ օրը, ընթրիքի, գաղտնապէս պահուն թմբրադեղ մը լեցուց Ռէճաւի բաժակին մէջ։ Յետոյ երկուքն ալ պառկեցան։ Հակառակ թմբրադեղին, ժամը տասնին մօտ, բանուորը արթնցաւ եւ ապշութեամբ տեսաւ որ կրակարան մը վառուած էր անկողնին քով։

Վար ցատքեց, հակառակ Մառի Քօլոմպէնի բռած ջանքերուն՝ զինքը բռնելու համար, կը որ պոռար թէ իր հետը մեռնիլ կուզէ։ Երբ երիտասարդը դէպի դուռ կը վազէր, րէվոլվէրի երկու հարուածներ թնդացին։

Փետրավաճառուհին էր որ իսկոյն զէնքն առած էր բարձին տակէն և կրակ բռած էր իր տարփածուին վրայ։

Ռէճաւ, թեթեւօրէն վիրաւոր, խոյս տուաւ։ Այն ատեն, Մառի Քօլոմպէն, զէնքն իր վրայ դարձնելով, բլղակը կոխեց։

Ձախ ձեռքէն և ձախ ստինքէն վիրաւորուեցաւ, բայց չաջողեցաւ անձնասպան ըլլալ։

Դատարանին մէջ, Քօլոմպէն լալահառաչ ձայնով բացատրեց երդուեալներուն իր յուսահատութիւնը, և փաստաբան Պ. Ալպէռ Քաէմէրի օգնութեամբ, բաւական խորապէս յուզեց զանոնք, մինչեւ որ անպարտ արձակման վճիռ ստացաւ։

ՔՆԱՑՈՒԹԻՒՆ

Անցեալները Սիլեզիոյ մէջ հազարապետի մը այրին պիտի թաղէին։ Ընտանեկան դամբարանին մէջ կատարուելիք նորոգութեան մը հետեւանօք, յուղարկաւորութիւնը քանի մը ժամ ուշ մնաց։ Այս միջոցին, աղախին մը մեռելական գեղական խուցը մտնելով խորին ապշութեամբ տեսաւ որ իր տիրուհին դագաղին մէջէն վեր կ՚ելլար։ Երեք բժիշկներ, որոց մէջն էր տեղւոյն պահակազօրաց բժշկապետը, հաստատած էին մահը։ Եթէ յուղարկաւորութիւնը ժամանակին կատարուած ըլլար, ահռելի մահ մը կը սպասէր խեղճ կնոջ։

ՀՐԱՇԱԼԻ ԱԴԱՄԱՆԴ ՄԸ

Անգլիական լրագիրներուն ըսածին նայելով, Վիլհէլմ Կայսրը մտադիր է եղեր գնել Էտչելուէօր հռչակաւոր ադամանդը, 97 քրամ ծանրութեամբ, զոր Նաբոլէոն Ա. կը կրէր իր սուրին պատեանին մէջ ի Վաթէրլօ։ Գոհարը վերջերս աւանդ թողուեր է եղեր Անգլիոյ Պանքային մէջ։

Այս զրոյց անհաւատալի կը թուի այն ատեն մանաւանդ երբ կ՚ըսուի թէ անգլիական կառավարութիւնը, որ չատ կարեւորութիւն կուտայ այս պատմական ադամանդին։

ԿԱՐԾԵՑԵԱԼ ՀՐԱՇՔ

Հռոմէն կը գրեն.

Երկու օրէ ի վեր, մեծ ոգեւորութիւն Նաբոլիի ժողովրդեան մէջ։

Հիւանդապահ կին մը, Բելլեկրինի հիւանդանոցին մօտէն անցած պահուն՝ պատուհանի մը մէջ տեսեր է անարատ Աստուածամօր տեսիլքը։ Ցուցուցեր է զայն բարեկամի մը որ իրեն պէս տեսեր է, և չատ չանցած երկուքը մէկ բերան «հրա՛շք կայ» կը պոռան։

Մէկ ժամ չի քչեր, լուրը կը տարածուի քաղաքին մէջ, եւ ամբոխը կը խռնուի հիւանդանոցին առջեւ. ամեն մարդ կուզէր տեսնել Ս. Կոյսը։

Հետաքրքիր Նաբոլին, այսինքն ամբողջ Նաբոլի ժողովուրդն հոն էր. բարձր դասու կիներ եւ հասարակ դասակարգի կիներ, քաղքենի եւ բանուոր, ամենքն ալ արմուկ կը գործածէին նրբանցքին մէջ մտնելու եւ հրաշքը տեսնելու համար։

Բնականաբար այս դէպքը չահագիտութեան գրգիռ մը կուտայ եւ արդէն խումբակներուն մէջ կը վաճառէին փոքր պատկերներ՝ Աստուածամայրը ներկայացունող։

Ամենէն զուարճալին սա է որ լրագիրները կը պատմեն թէ Սան Ֆելիչէ կարդինալը, արքեպիսկոպոս Նաբոլիի, հիւանդանոց կը ղրկէ Ֆէօլա կանոնիկոսը եւ Պ. Մոլինարին, դաստատու քննութեան եւ բնալուծութեան։

Քննութենէ մը ետք, երկու գիտունները կը հաստատեն թէ ոչ թէ տեսիլք մըն էր այդ, այլ միայն ապակի մը որ պատկեր մը կը ցոլացունէր։ Բայց ժողովուրդը կը յամառի հաւատալ թէ հրաշք մըն էր այն։

ՔՐԻՍՏԱՓՈՐ ՔՈԼՈՄՊՈՍ[*]

Մեծ դժուարութեամբ միայն կրցաւ Քոլոմպոս նաւ գտնել նաւաստիներ։ Փարոսէ ճամբայ ելան։ Փայլուն խոստումները և յոյսերը պահ մը եռանդուն պահեցին զանոնք և ուրախ զուարթ կ՚երթային, սակայն երբ ցամաքէն հեռացան և բաց ծովուն, ալեկոծեալ ովկիանին վրայ գացին, այն եռանդը և ցնծութիւնը յօդս ցնդեցան։ Ցերեկները գիշերներուն կը յաջորդէին և գիշերները ցերեկներուն, սակայն չկայ երկիր. կ՚երթային ու կ՚երթային, սակայն լայնածաւալ երկինք վերը ու կատաղի ծովը վարը. անցան շաբաթներ, դարձեալ չկայ երկիր, սկսան փնտռել, ո՞ւր կ՚երթային։ Այն Ատլանտեանը զոր հեռուէն դիտելով կը դողային, հիմա անոր վրայ կը գտնուէին. անոր մասին իրենց մանկութենէն ահարկու պատմութիւններ լսած էին, թէ քանի նաւեր կլլուեցան անոր մէջը օձերէն և հրէշներէն. հիմա նոյն իսկ անոր վրայ էին։ Զարհուրեցան։ Իրենց ետեւն էին Սպանիոյ ծաղկաւոր հովիտները, դալար բլուրները, հայր, մայր, քոյր, եղբայր, և ինչ որ մարդուն սրտին սիրելի է. կ՚երթային չէին գիտեր ո՛ւր, հրէշներու բերանը, անդունդներու մէջ։ Այս վախը երթալով կ՚աւելնար. կը հաւատային թէ ալ երկիրէս բաժնուած էին և սոյգ կորստեան կը դիմէին։ Իրենց վախերը մղեցին զիրենք ծովը նետել Քոլոմպոսը ու ետ դառնալ։ Ի՞նչ կրնար ընել մեծ նաւաստին, ովկիանոսին մէջտեղը մինակ, այս կատաղի նաւաստիներուն ձեռքը։ Հոս Եւրոպայի յաղթելուն մէջ ցուցուցած զօրութենէն աւելի մեծ զօրութիւն կը պահանջուէր։ Սակայն իր ծրագիրը ամեն ինչ էր Քոլոմպոսի համար, պատրաստ էր կեանքը տալ անոր, ուստի ճգնեցաւ նաւաստիներուն վրայ ազդել, ցրել անոնց վախերը, անոնց խոստանալ աւելի փայլուն վարձատրութիւններ, քաջալերել զանոնք և մերթ սպառնալ որպէս զի յառաջ երթային. վերջապէս տեսնելով որ անկարելի է անոնց վրայ ազդել, ըսաւ որ միայն երեք օր ալ նաւարկեն և երբ ցամաք չտեսնեն, ետ դառնան։ Հաւանեցան նաւաստիները։ Ո՞վ կրնայ երեւակայել Քրիստափոր Քոլոմպոսի ունեցած անձկութիւնը այդ երեք օրերուն մէջ։ Այդ վճռական օրերը չլմնցած՝ տեսան ցամաքային թռչուններ, խոտեր, ծառի կանաչ ճիւղեր ելն. որոցմէ իմացան ցամաքի մօտ ըլլալնին, ուստի հոգի առին, մեծ էր նաւաստիներուն ցնծութիւնը։ Գիշեր մը Քոլոմպոսի անքուն աչքը լոյս մը նշմարեց. անմիջապէս հրաման ըրաւ որ խարիսխ նետեն, և հետեւեալ առաւօտ, ճամբայ ելլելէն իբր երկուքուկէս ամիս ետքը, ծովկանաչներու մէջ թաղուած երկիր մը գտան։

Ի՜նչ վայրկեան էր այդ։ Տեսած եմ Թիզիանի, Իտալացի մեծ նկարչին նկարը այս վայրկեանը ներկայացունող, և ազդուած եմ անկէ։ Քոլոմպոս՝ անշարժ կանգուն կեցած՝ գտած երկիրը կը դիտէ. Նաւաստիները իրենց զգացմանց փոթորիկէն մղուած կորանցուցած են ինքզինքնին. ոմանք կ՚աղաղակեն, ոմանք կը դիտեն ցամաքը, ոմանք Քոլոմպոսի վրայ կը նային սքանչացմամբ, ոմանք անոր ոտքը ինկած ներում կը խնդրեն իրենց վարմունքին համար, ոմանք զինք մարդէ վեր էակ մը համարելով կը գգուեն իր առջեւը։ Իսկ Քոլոմպոս այս մրրկայ նաւաստիներուն մէջ կեցած է լուռ, կը դիտէ այնչափ սոսկալի տառապանքներով ձեռք բերած երկիրը։ Կարծես այդ վայրկենին չորս հարիւր տարուան մէջէն կ՚ընդնշմարէ 1893 տարին երբ հիւսիսէն ու հարաւէն, արեւելքէն ու արեւմուտքէն բոլոր ազգերը դիմեցին ի Շիքակօ, հոն բերին իրենց ձեռաց, մտաց եւ սրտից ամենէն ընտիր արտադրութիւնները, իբր իրենց նուէրները եւ իրեն անուան կառուցեալ տաճարին. Քոլոմպեան Աշխարհահանդէսին մէջ, կը լսէ մարդկութեան սքանչացման եւ անհուն երախտագիտութեան արտայայտութիւնները։ Այդ վայրկենին Նոր կիսագունդ մը ծնաւ, աշխարհ կրկնապատկուեցաւ։ Առաջուանը Հին Աշխարհ կոչուեցաւ եւ Քոլոմպոսի գտածը Նոր Աշխարհ։

Ի՞նչ վարձատրութիւն ընդունեց այս նոր աշխարհ գտնողը, զոր օրհնեց ոչ միայն Սպանիա այլ ամբողջ Եւրոպա, ոչ միայն Եւրոպա այլ ամբողջ մարդկութիւնը։ Քոլոմպոս ճամբայ ելլելէն առաջ պայմանադրութիւն ըրեր էր որ այսքան աշխատութեանց իբր արդար վարձատրութիւն, իր գտնելիք երկիրներուն կառավարիչ ըլլայ և անոնց արտադրութեանց տասնէն մէկը ընդունի. ուստի հիմա երբ յաղթութեամբ դարձաւ, Քոլոմպոս ասոնք պահանջեց. բայց ի զուր։ Մեծ նաւապետին սիրտը կոտրեցաւ՝ յետին աղքատութեան մէջ ինկած էր այս գործին համար, ուստի արցունքներով պաղատեցաւ որ գոնէ քիչ մը ստակ տան իրեն՝ դարձեալ մերժում։

Քոլոմպոս՝ զոր ոչ իր կրած յուսախաբութիւնը, անօթի ծարաւ տասն և ութ տարի աստ անդ պտտիլը, ոչ այդ միջոցին նախապաշարեալներէ կրած նախատինքը, ոչ ովկիանոսին մէջտեղ նաւաստիներուն մահուան սպառնալիքները և ոչ ալ իր տառապանքները և վախերը կարող եղած էին ընկճել, իր դէմ գտած ապերախտութեան խայթէն ընկճուեցաւ և չքաւորութեան ու արցունքներու մէջ մաշեցաւ և մեռաւ։

Յ. Ս. ՎԱՐԺԱՊԵՏԵԱՆ

Կ. Պոլիս

---

[*] Շարունակութիւն եւ վերջ։

ԿԱՐԵՒՈՐ ԱԶԴ

Ամեն գործի փորձառու և յաճախորդաց տեսակին համեմատ լաւ վարուիլ գիտցող առաջնակարգ թեզգեահտար մը որ մէկ քանի լեզու գիտէ, և 6 տարի ծառայած է զանազան վաճառատուններու մէջ, պաշտօն կը փնտռէ։ Ուզողը խիստ գոհ կը մնայ. լաւ երաշխաւորութիւնք.

Դիմել Արեւելքի խմբագրատունը։

934 1—12

ՆՈՐ
ՕՐԱՑՈՅՑ
1894
ԹՈՒԱԿԱՆԻՆ ՔՐԻՍՏՈՍԻ
Կ. ՊՈԼԻՍ
ՏՊԱԳ. Դ. ՊԱՂՏԱՏԼԵԱՆ
14, Սուլթան Համամ ճամբէսի 14.

Սոյն Օրացոյցն որ հրատարակուած է Հայաստանեայց Կրթութեան Նախարարութեան հրամանաւ կը պարունակէ ի գլուխ իւրն [illegible] բոլոր շարականներուն եղանակ ըստ կարգաւորութեան ցանկացուցի։

Աւելցուցի Օրացոյցն առ հասարակ ամէն կարգի ազգայնոց օգտակար հանդիսանալ, ճոխացեալ է Վիճակագրական այլ եւ այլ կարեւոր ծանօթութեամբք, ինչպէս՝ Օսմանեան Կայսրութիւն, Աւագանի Կայսերական պալատան, Նախարարք Բ. Դրան, Մեծ Պաշտօնատարք Մայրաքաղաքիս, Հրամանատարք բանակաց, Կուսակալք նահանգաց ևն. Ցանկ կառավարչութիւնք. Օսմանեան Դեսպանք եւ Նախրակք յօտար երկիրս, Դեսպանք եւ Հիւպատոսք օտար Տէրութեանց ի Կ. Պոլիս ևն. Ընդհանուր ցանկ Հայազգի Պաշտօնատարց եւ Պաշտօնէից Օսմ. Տէրութեան.—Հայրապետութիւն Հայոց, Պատրիարքութիւն Հայոց Թուրքիոյ, Ազգ. Կեդրոնական Վարչութիւն, Տեսուչ Խորհուրդք ևն. Պատրիարքութիւն Ս. Երուսաղէմի, Առաջնորդութիւնք ի Թուրքիա, Հովուութիւնք եւ Կաթողիկոսութիւնք. Սոյնպէս զաս կը պարունակէ Նաեւ ընդհանուր ցանկ մը համայն Կաթողիկոսաց, Պատրիարքաց, Եպիսկոպոսաց եւ Վարդապետաց՝ որ ի Թուրքիա, ի Ռուսաստան, ի Պարսկաստան եւ այլուր յորում նշանակուած են ձեռնադրութեան կարգաւ ու Կաթողիկոսէ ձեռնադրութիւնը եւ այժմ ուր պաշտօնավարելը կամ ուր բնակիլը. Իսկ Վարդապետները նշանակուած են այբուբենի կարգաւ, բոլոր մանրամասնութեամբ.—Հռովմէական Հայ Համայնքութիւն, Կաթողիկոս-Պատրիարքութիւն, Արքեպիսկոպոսութիւնք, Եպիսկոպոսութիւնք, Կեդր. Վարչութիւն.—Բողոքական Հայ Համայնքութիւն. Ազգապետութիւն. եւ Եկեղեցական մասնիկք.—Պատրիարքունք եւ ազգապետք.—Ընդհանուր ցանկ Հայ բժշկաց իրենց բնակութեան տեղերով.—Հայ փաստաբանք Օսմանեան եւ խառն դատարանաց, իրենց հասցէներով.—Ազգ.

ԳԻՆ 40 ՓՐՑ.

ԱՊԱՌԻԿ ՀԱՅԹԱՅԹՈՒՄ ԳԻՐՔԵՐՈՒ
ՊԱՅՄԱՆՔ ՎՃԱՐՄԱՆ

Գիրքերը կը տրուին Փարիզի գնով

100 ֆրանքի և աւելեաց պակաս ամեն յանձնարարութեան համար վճարումը պիտի ըլլայ ամսական

ՀԻՆԳ ՖՐԱՆԳ

5

Փոխադրութեան ծախքը գնողին վրայ է. Մեկ հետ յարաբերութիւն չունեցող անձերէն կը խնդրուի որ երաշխաւորութիւն մը տան տեղւոյս վրայ։

Ա. Տ. ԶՈՒՀՃԵԱՆ

Ղալաթիա, 10, Խալէպ խան, Ղալաթիա 10,
331 3—48

ԿԻՆՆ՝ ԻԲՐԵՒ ԱՄՈՒՍԻՆ
Հեղինակ՝ ՊՐՕՖ. ՀԷՌՄԱՆ ԳԼԷՆՔԷ
Թարգմանեց Գերմաներէնէ Մ. Կ. ՆԱՃԻԿԵԱՆ

ԲՈՎԱՆԴԱԿՈՒԹԻՒՆ

Գլ. Ա. Կնոջ՝ իբրեւ բնական եակ մը, անոր մարմնական և հոգեկան [illegible] դիրքը։—Գլ. Բ. Քաղաքակրթութեան [illegible] կնոջ ընկերական կացութիւնը։—Գլ. Գ. [illegible] պարտաւորութիւններ եւ իրաւունքներ։—Ամուսնութիւն։—Գլ. Դ. Նախապատրաստութիւն կնոջ՝ իբրեւ ամուսին ունեցած կոչման։ 1. Մտաւորական եւ բարոյական նախապատրաստութիւն [illegible]։ 2. Առողջապահական գործնական նախապատրաստութիւնք։—Գլ. Ե. Արտաքինք։—Ա. Ֆիզիքական խնամք. [illegible] եւ ծննդաբերութիւն. [illegible]։ Բ. Առողջապահական [illegible]։—Գլ. Զ. Ջղային [illegible] (hysterie)։

Էջ, 440.—Թղթակազմին գինն է 12$^{1}/_{2}$ ղրշ. Կազմեալին՝ 17 ղրշ. (Նուէրի համար) Ոսկեզօծ գինն է 25 ղրշ. ամեն գրավաճառաց քով։

ՏՈՔԹ. ՍԴՈՒԱՐԴ ԹՈՎՄԱՍԵԱՆ
ԲԺԻՇԿ, ՄԱՆԿԱԲԱՐՁ ԵՒ ՎԻՐԱԲՈՅԺ

Որ տարիներէ ի վեր բացակայ կը գտնուէր մայրաքաղաքէս, այս անգամ վերադարձած ըլլալով՝ իր բնակութիւնը հաստատած է Սամաթիա Սուլու Մանաստըր ճամբէսի թիւ 146 տունը, ու պատրաստ է ամեն օր իրեն դիմող հիւանդները դարմանել մանրազնին և մասնաւոր հոգածութեամբ։ Չորեքշաբթի օրերը ժամը 6—9 (Ը. Թ.) աղքատ հիւանդներն ձրիաբար դարմանելու յատկացուցած է։ Նաեւ կը գտնուի ամեն երեքշաբթի, հինգշաբթի և շաբաթ օրերը ժամը 7$^{1}/_{2}$—9$^{1}/_{2}$ (Ը. Թ.) ՄԱՔՐԻԳԻՒՂ Վաբոր Իսկէլէսի Ճամբէսի թիւ 25 տունն, երեքշաբթի օրերն դիմող հիւանդներն ձրիաբար կը դարմանէ։

Յիշեալ բժիշկը ճարտարութեամբ կը կատարէ վիրաբուժական գործողութիւններ և ճշդիւ կ՚անուանէ ներքին հիւանդութեան տեսակն, որմէ կախում ունի, կարճ միջոցի մէջ հիւանդաց բուժումը։

895 16—23

ՍՔՈԹԻ ՄՕՐՈՒԻ ՁԿԱՆ ՕՇԱՐԱԿ

[illegible] Կ. Պոլիս, 3 դեկտ. 189[illegible]

Պարոնայք Սքոթ և Պօուն,

Կը ցաւիմ որ պաշտօնական գիրքերս կարող չեմ փորձեր ընել, այլ [illegible] ուրիշներու փորձերուն և այն բժշկաց որոց պաշտօն յանձնեցի փորձել զայն մեր հիւանդանոցներուն մէջ, կը յայտարարեմ որ 24 տարի է ի վեր, [illegible] պատրաստութեան մէջ։

ՏՐ. Ս. Ս. ՄԱՎՐՈՅԷՆԻ ՓԱՇԱ
Բժիշկ Վեհ. Սուլթանին

ԱԶԳ. ՕՍՄ. ԿԱՅՍ. ՊԱՆՔԱՅԻ

Մաքսային 5% պարտաթուղթերն ունեցողներուն կը ծանուցուի թէ 1888 յունուար 1/13ի բոլոր թիւ 3 կտրոնները եթէ մինչեւ 1894 յունուար 12 չներկայացուին գանձուելու համար, պիտի ջնջուին։

Կ. Պոլիս 2 դեկտ. 93

LA REVUE DES JOURNAUX ET DES LIVRES

ԻՆՆԵՐՈՐԴ ՏԱՐԻ

Լա Ռըվիւ տէ Ժուռնօ է տէ Լիվրը իր մէկ տարուան բաժանորդներուն ձրիապէս կուտայ անոնց ընտրութեամբը՝ էն համբաւաւոր հեղինակներու վերջին գործերէն հատ մը։

Մեր ընթերցողները երբեմն կը հարցունեն թէ շաբաթական ո՞ր օտար հանդէսն ընտրեն։ Լաւագոյն բան մը չենք կրնար ընել բայց եթէ ցուցնել Ռըվիւ տէ Ժուռնօ է տէ Լիվրը, ամենէն հետաքրքրաշարժ և չահեկան հրատարակութիւնն այժմու։ Արդարեւ, ամեն կիրակի կ՚արտատպէ շաբթուան թերթերուն և գիրքերուն մէջ հրատարակուած էն նշանաւոր նիւթերը, յօդուածներ, նորավէպեր, պատմութիւններ, քրոնիկներ, այժմէութիւններ, գիտական հետաքրքրաշարժ նիւթեր, զուարճալի նշանաւորներ, փոքր լուրեր, պզտիկ տեղեկութիւններ, վէպեր ելն. Բազմաթիւ պատկերներ, կենդանագիրներ, օրուան դէպքեր ելն։

ԼԸ ՌԸՎԻՒ կը հրատարակէ երկու Թերթօն 1. ԴԵՂԱՅԻՒ ՄԸ ԽՈՍՏՈՎԱՆԱՆՔԸ, Մարսիալ Մուլէնէ. այս հետաքրքրաշարժ խոստովանութիւններուն էն հրապուրիչ կէտն է արկածներուն բազմազանութիւնը. ամեն բան կայ հոն, զեղչկական կեանքի տեսարաններ, զինուորական կեանքի պատկերներ, ճակատամարտի պատմութիւններ. եւ այլն. 2. ՁԵՌՆՄՈՒԽ ՄԸ ԽՕՍՔԵՐԸ, Ռէյնալէ, ահպարարութեան եւ ահպարարներու վրայ. Պ. Ռէյնալի այս գործ ամեն մարդ կը հետաքրքրէ։

Յիշեալ թերթը իր մէկ տարուան բաժանորդներուն կուտայ 3 փր. 50 նոց հատոր մը, վեցամսեայներուն 2 ֆրանքնոց, եւ վերջապէս, եռամսեայներուն մէկ ֆրանքնոց հատոր մը։ Ասկէ զատ, իր բաժանորդներուն իբր յաւելուածական ծրի պարգեւներ. 1. Սքանչելի կենդանագիր մը իւղանկ, 2. Բաժանորդին կը ղրկէ բաղդ-ալպոմ իր կենդանագրով։

ԴԵՂԱՅԻԿ ՀԱՏՈՐ ՄԸ, քսան թերթէ կազմուած եւ սիրուն երկգոյն ծածկոցով զարդարուած, կ ղրկուի առանց ծախքի, 3 փր. 50ի փոխարէն։

Բաժանորդագրութիւն.—Վեցամսեայ 8 փր. տարեկան 14 փր. բաժանորդագրութիւն կըլլայ. 1. Բոլոր ֆրանսական գաղթականութիւններու, Պելժիքայի, Տանըմարքայի, Իտալիոյ, Զուիցերիոյ, Հոլանտայի, Շուէտի, Նորվեկիոյ եւ Փորթուկալի Թղթատարական գրասենեակները որբ, առանց ծախքի, կը յանձնեն բաժանորդութեան ընկալագիրներն բոլոր պէտք եղած տեղեկութիւններով. 2. Միջազգային մանդա-բօսթով. 3. Փարիզի մէջ Թղթակիցներ ունեցող գրավաճառներու քով. 4. Փարիզի դրամատան մը վրայ փոխանակագրով։

ՌԸՎԻՒ ՏԷ ԺՈՒՌՆՕԻ առաջին ութը տարիներուն հաւաքածուն կը պարունակէ աւելի քան երեք հազար զրական նորավէպեր եւ զանազան պատմութիւններ ամենէն մեծ հեղինակներու. զրական, գիտական եւ արուեստական ահագին ծանօթութիւններ կուտայ. ի մի բան վերջին ութ տարիներու մտաւորական արտադրութեան ամփոփումն է։ Ասկէ զատ կը պարունակէ Ալֆոնս Տօտէի, Հէնրի Ռօշֆօրի, Օքթաւ Ֆէօյէի, Լիւտովիք Հալէվիի, Էքթօր Մալոյի, Գի տը Մոբասանի, Բօլ Պուռժէի եւ այլոց ամբողջ վէպերը։ Իւրաքանչիւր հատոր, կարմիր լաթակազմ, ոսկեզօծ գիրերով, կարժէ 14 ֆրանք, առանց ծանրոց ծախքի։

Նամակներն ու մանտա-բօսթերն ուղղել առ Պ. Ժ. Նոպլէ, յանձնծիչ, Փարիզ, Քուժա փողոց, Թիւ 13։

Սուլթան Համամ Սախըլէ խանի մէջ ([illegible]) ժամացոյցի նոր մթերանոց մը հաստատուած ըլլալով Սէլվաճեան էֆէնտիի կողմէ, մասնաւորապէս յանձնակատարներու եւ ժամացոյցի առեւտուրով զբաղող խանութպաններու կը յանձնարարուի դիմել սոյն նորահաստատ մթերանոցն ուր պիտի գտնեն, ոսկի, արծաթ եւ մետաղեայ ամեն տեսակ ժամացոյցներ, պատի եւ քօնսօլի բազմազան բանտիւլներ ինչպէս նաեւ շղթայք եւ գոհարեղէնք, խիստ չահաւէտ գիներով։

Ի հարկին, վճարման մասնաւոր պայմաններ կրնան տրուիլ.

ԾԱՆՕԹ. Սէլվաճեան էֆէնտիի ժամացոյցներէն հատով գնել փափաքողք կրնան դիմել Մահմուտ Փաշայի գլուխ շուկայի դըրան ճիշդ դիմաց թիւ 3 իր վաճառատունը։

Թիւ 920 3—20

ՄԻՍՔԷԹ

Երուանդ եւ ընկերաց խնամքով այս անգամ զուտ խաղողէ պատրաստուած եւ ո՛ր եւ է վնասակար նիւթերէ բոլորովին զերծ լինելով ստամոքսը զօրացնելու եւ ախորժակ բանալու առթի ծեռանցն համար բժշկաց կողմանէ իսկ յանձնարարուած օղին եւ մաստիգան՝ ՄԻՍՔԷԹ մաքսնամբ եւ կնքեալ շիշերով ու որոշեալ գըներով ի վաճառ հանուած են հետեւեալ տեղերը։ Ի Ղալաթիա օսմ. Պանքային կարգը Եուսուֆ Իզզէտտին էֆէնտի խանին տակ Միսքէթի մթերանոցը եւ մայրաքաղաքիս հանրածանօթ ղեղարանները։ Բերայի նշանաւոր զարեզրատուները։ Ղալաթիա Գօմխիօն խանին մէջ Պօղոս աղայի ճաշարանը։ Վօյվօտա փողոց թիւ 92, Քիւբէբճիլէր փողոց Խաչիկ աղայի թիւ 27 ճաշարանը. Սանտըգճըլար փողոց Արթին աղայի թիւ 199 զըօսարանը։ Մոլլանաէ փողոց թիւ 111 Մակազէն Իւլեռ խանութը։ Թօփխանէ Ծխավաճառ Եանիի թիւ 1 խանութը։ Կամուրջին վրայ Վոսփորի շոգենաւերուն նաւամատոյցը Սեֆէմայ հաճի Գօսթիի խանութը։ Եէնի Մահալլէի նաւամատոյցին դէմ թիւ 12։ Ի Պոլիս Համօբուլօ խանի կից Մէհմէտ փաշա խան թիւ 24։ Մեծ Շուկայ Մահմուտ փաշա փողոց Քօբալըքէնի թիւ 29 ճաշարանը. Բերա Համօբուլօ շուկային մէջ թիւ 10։ Ղալաթա Սէրայի կից թիւ 57։ Ղալաթա Սէրայի դէմը փողոցը Քրլիտիի թիւ 6 խանութը։ Հալէպ Չարշըի մէջ Օննիկ աղայի ճաշարանը, Մեծ փողոց Չարքարավաճառ Հաճի Սալիմ աղայի թիւ 54 խանութը, Թարլա Պաշը Անաստասի թիւ 40 մթերանոցը։ Ի Գում-գաբու Սմաբուի ճամբէսի Նպարավաճառ Հաճի Մերգան Աղայի թիւ 21 խանութը։ Ի Լանկայ Թուլումպա Մէյտան Մաքսուտաղայի թիւ 113 զըօսարանը, Սանտըր պուրնը 49 թիւ Սիմոն աղայի զազինօն, Դանըր գլուխ նաւամատոյցին վրայի [illegible] խանութը եւ Զարչը լրի Թուլումպա փողոց [illegible] խանութը Մագրի գիւղ երկաթուղւոյ կայարանի դէմի պարզարան։

Հետզհետէ բացուելիք մթերանոցներն ալ պիտի ծանուցուին կարգաւ։ 691

ԻԼԱՆ [illegible]

Միւսթաջիրը մէկթէպի [illegible] քօնուլան 500 ղրուշ չայըն պէտէլի [illegible] 10 [illegible] օլունուր։ Նո. 16 1—3

ՕՍՄ. ԱՊԱՀՈՎԱԳՐԱԿԱՆ ԸՆԴՀ. ԸՆԿ.

ՀԻՄՆԵԱԼ ԸՍՏ ՀՐՈՎԱՐՏԱԿԻ
1892 ՕԳՈՍՏՈՍ 2|14ԻՆ
Ապահովագրութիւնք ՀՐԴԵՀԻ, ՓՈԽԱԴՐՈՒԹԵԱՆՑ,
ԸՆԿԵՐՈՒԹԵԱՆ Կ. Դ. ՈՍԿԵՏԵՂԻՆ, Կ. ՊՈԼԻՍ,

ՎԵՀԱՓԱՌ ՍՈՒԼԹԱՆԻՆ
20 ՍԵՖԷՐ 1310
ԿԵՆԱՑ ԵՒ ԱՅԼ ԱՄԵՆԱՅՆ ՎՆԱՍՈՒՑ
ԵԷՆԻ ԽԱՆ, ՔԱՐԱՔԵՕՅ, ՂԱԼԱԹԻԱ.

771

PHŒNIX FIRE OFFICE

ԱՌԱՋՆԱԿԱՐԳ ԱՆԳՂԻԱԿԱՆ ԸՆԿԵՐՈՒԹԻՒՆ ԱՊԱՀՈՎԱԳՐՈՒԹԵԱՆ ԸՆԴԴԷՄ ՀՐԴԵՀԻ

ՏԱՐԵԿԱՆ ՀԱՍՈՅԹ Անգղ. Ոսկի 1,000,000 — **“ՖԻՆԻՔՍ„** — Հիմնեալ ի Լոնտոն յամին 1782

ՖԻՆԻՔՍ, հիմնեալ առաւել քան մի դար յառաջ, սոսկ հրդեհի ապահովագրութեան ընկերութիւն մ'է՝ որոյ բաժնետէրք Անգղիոյ ամենահարուստ և հանրածանօթ դրամատէրներ են՝ ունենալով անսահման պատասխանատուութիւն։

ՖԻՆԻՔՍ ընկերութեան աշխարհահռչակ առատաձեռնութեան մի գլխաւոր ապացոյցն է 18,000,000 Անգղ. ոսկւոյ գումարն զոր ցարդ վճարած է հրդեհի վնասուց համար։

618

ՖԻՆԻՔՍ ընկերութիւնն կ'ապահովագրէ ընդդէմ հրդեհի և կայծական՝ կալուածք, կարասիք և ապրանք՝ յոյժ նպաստաւոր պայմանօք և մեծ զիջողութեամբ ստորագրելոցս, որք ունիմք լիազօր իշխանութիւն կարգադրելու անմիջապէս մեր ապահովագրելոց կրած վնասներն։

Հ. ՑՈՒԱՆ և ԸՆԿ. ընդհ. գործակալք Կ. Պոլսոյ, Պուլկարիոյ և Սեւ ծովու եզերաց Ղալաթիա, Կամուրջի գէմ, Քօմիսիօն խանի անկիւնը։

ԻԼԱՆ ՊԱԶԱՐ ՍԷՐԱՍՔԷՐԻ

Եէրլի խըմալը եուն քիլիմ ... տէ 2600 պէհէրի 19 ղրշ. պօյալը սամթալըք Ամերիգան թօփ 1350, պէհէր պիւթիւն թօփը 32 ղրշ. սիյահ եիւնլը տիւլէթ արշըն ճէտուէ 1000, պէհէր արշըն ճէտուէ 10 ղրշ. սիյահ բամուքլը տիւլէթ արշընը ճէտուէ 1000, պէհէր արշընը ճէտուէ 6 ղրուշ.

Նիզամիէ ըլպիսէ անպարը իչուն միւպայա օլունմագ իւզրէ մէվգըր միւնագասայա գօնուլան պալասէ մուրապգամ 4 գալէմ էշեա փիյաթը մուրապգամլարը իլէ թալիպլէրի էօհտէսինտէ օլսւպ քեանունը էվվէլին 16ընճը կիւնինէ գատար պէհէր կիւն միւնագասալարը իճրա օլունարագ մէզգիւր կիւնտէ գարարը գաթիսի վիրիլէճէկինտէն իւթասընա վէ 18ինճի կիւնի սախի 10ու 5 թէնզիլինէ թալիպ օլանլարըն մագամը Սէրասքէրի ըէվազիմաթը ումումիէ տաիրէսինէ կէլմէլէրի իլան օլունուր. Նօ. 13 2—3

Երքեանը հարպիէ գայմագամ [illegible] Մէհմէտ Ալի պէյին 309 սէնէսի Թէշրինը [illegible] թահմինէն նանը [illegible] գիւլէմ [illegible] [illegible] իլան գըլընըր. Նօ. 14 2—3

Ֆերուընլար միւփէթթիշի միրալայ իզզէթլու Մուսթաֆա պէյին իչպու 1309 սէնէսի քեանունը էվվէլ թայինաթլարըն տան էքմէք վէ էրզագ վէ կիւշթ վէ էտմ բուսուլարըընըն գայ օլտուղու խիթիտա գըլընմասընա վէ մէզգիւր բուսուլարըն սուրէթը գայը գայսլարընա իչարէթ իւլտոիկինէ վէ սէնէսի խիթամընտա տի կէրի վիրիլէճէկինէ պինաէն զուհուրունտա հիւքմիւ օլմայուպ պաթալ խարիլէճէկի մալիւմ օլմագ իւզրէ իլան գըլընըր. Նօ. 15 2—3

Տավուտ Փաշա գըշլաի հիւմայունունտա մէրսուլէ ագարաթտան ճէպխանէ պալը իլէ ախուրլար ճիվարընտաքի պաղ իչպու 1309 սէնէսի Թէշրինը էվվէլ մահը իպթիտասընտան իթիպարէն 2 սէնէ միւտտէթլէ իճարէ վիրիլէճէկինտէն թալիպ օլանլարըն բազար վէ չարշանպի կիւնլէրի գըշլաի հիւմայունտա միւրաճաաթ էյլէմէլէրի իլան օլունուր. Նօ. 12 3—3

THE ECONOMICON
TEION EIKONOMIKON
ԹԷՅ ԻԽԱՅՈՆԱՄԻ
MARQUE DEPOSÉE

Կ. ՆԱՎՐՈՒԵԱՆ և Յ. ԽՍԱԳՈՒԼԵԱՆ
ԹԷՅԻ ՄԵԾ ՄԹԵՐԱՆՈՑ

Պոլիս Պօլչէ Գոփու Ճէլուլլուէ Խանը նէշա Թիւ 10

Այս մթերանոցին մէջ, որ երկար ատենէ ի վեր հաստատուած է, կը վաճառուին Չինաստանի և Ճափոնի ամենընտիր թէյերը։ Այս թէյեր աննման են իրենց համով, հոտով և գոյնով։ Դիմօղք ամեն կերպիւ գոհ պիտի մնան։ Այս ընկերութիւնը Թուրքիոյ ամեն կողմերու մէջ մասնաճիւղեր ունի և շատ դիւրին է ամեն կողմ ղրկել։ Անոնց կեղծերը շինուած ըլլալով, պէտք է ուշադրութիւն ընել վերոյգրեալ կարին։ 803 41—60

Ընդդէմ [illegible]
Եւ այն հիւանդութեանց որոց պատճառն է.
ԽՍԱՄՊԱՅԻՆ ԽԻԹԷՐ
ԼԵԱՐԴԻ ԿԱԼԱԾՔ
ԿԱԹՈՒԱԾԱԿԱՆ ՆԱԽԱՊԱՏՐԱՍՏՈՒԹԻՒՆ
ՈՒՂԵՂԱՅԻՆ ԱՆ ՇՆՉԱՀԱՏՈՒՄ
[illegible]
[illegible]

Մեայց յաջողութիւն կիրառութեամբ
ՎԻՑԻԻ ԼՈՒՑԻՉ ՓՈՇԻՒՆ
ի Ծաղկ. Լէօն Սուիլրնոի

Բժիշկ [illegible] և անոր [illegible] [illegible] [illegible] [illegible]
Թեան կրնայ գործածուիլ [illegible] Նիկերու, [illegible] — շատ ախորժաճամ, [illegible] [illegible] սուրճի գդալ մը այս փոշիէն [illegible] խմելի, պաշտուած տրդինքը [illegible] Փարիզ, 6, Վիքթորիա ծառուղի, [illegible]

ՔՈՆԵԱՔ ԴՈԹՈՒՌՆԻ

Յիշեալ քոնեաքը տարրալուծուելով բժշկական վարժարանին մէջ, աղէկ զտուած, և գեղարուեստից արծաթ շքադրամ մը տրուեցաւ տիրոջը։ Կայս. պալատան հանրային տարրալուծիչ Գ. Մօռօ, քննելէ ետք յիշեալ քոնեաքը, նպաստաւոր տեղեկագիր տուաւ։ Գ. Գրահամ, Գ. Մաննի, Մավրոեէնի փաշա, Տքթ. Խորասանճեան, Զամպաքո փաշա, նոյնպէս քննելով զայն՝ նպաստաւոր տեղեկագիր տուին։

Կեդրոնատեղին Կալաթա, Պէօյիւք Խալիլ փաշա խան Թիւ 6, Ֆրենճմէյլար Նարկի Դոլաբիսիի քով. Վէզնէճիլէր Պ. Սթավրօ Բիրեաքիտիի դեղարանը, Կուսկա Քրամվէյի կայարանն Կարապետ Ս. Պէրպէրեան դեղարան, կամուրջին վրայ Պէօյիւքտէրէի շոգենաւին նաւամատոյցը Ստեփանեքի ծխավաճառին քով, Պէշիքթաշ Քրիսէ մէյտանին գազինօյի Ալիքսանին քով, Բերա Թագսիմ 54 Թիւ չարշըբաշը Հաճի Սալիմի քով եւ ուր ամեն տեղ։ 392

ՏՐՔ. Ս. ԽԱՉԱՏՈՒՐԵԱՆ ԵՒ ՈՐԴԻ
ԱՆԳԼՕ-ԱՄԵՐԻԿԵԱՆ ԱՏԱՄՆԱԲՈՅԺՔ
1 ՊԱՀՉԷ-ԳԱՊՈՒ Կ. ՊՈԼԻՍ

Մասնագէտք առանց քավշուէ լինելու արհեստական ակռաներ պատրաստելու, մէկ անգամէն ամենաստոյգ ցաւած ակռաները, ոսկի, ադամանդ և մետաղով լեցնելու, ինչպէս նաև դարմանումն ամեն տեսակ բերնի և ակռայի հիւանդութեանց։

(Բացի կիրակիէ) ամեն օր առաւօտէն մինչեւ կէս օր։ (14

ԿԵԱՆՔ, ԱՃՈՒՄՆ և ԳԵՂ ՄԱԶԵՐՈՒ.

ՄԷԼՐՕԶ
ՄԱԶԵՐՈՒ ՄԷԿ ՀԱՏԻԿ ՆՈՐՈԳԻՉ

Ելրաշէս իրենց առջի լեարմ գոյնին կը դարձունէ ճերմկած կամ գունաթափ մազերը. Կը զօրացունէ անոնց թափելը. Կը մաքրէ գլուխը, կը վերջացունէ [illegible] նոր կեանք, աճումն, փայլ ու գեղեցկութիւն կուտայ։ Կը վաճառուի երկու չափով՝ մեծ շիշերու մէջ։

Գլխաւոր մթերանոցը Լոնտոն է (114 and 116, Southampton Row). Նոյնպէս Փարիզ ու Նիւ Եօրք։

Մեծաքանակ վաճառումն ի Պոլիս Բ. Հ. Բիւզիւքեան եղբարց քով, Սենի ճամի փողոց, 18, Պոլիս և Խամէնտօ Քոռանա, Նիւքաէք Քալթըրըմ, Ղալաթիա փոքրաքանակ վաճառումն Բ. Հ. Բիւզիւքեան եղբարց քով, Պոլսոյ կամուրջին գլուխը, 17, եւ Բերայի Մեծ Փողոց, 158, Քանձէլաք, բրիտանական դեղարանը և Իպէտօր, Հոտավաճառ, Մեծ Փողոց դրօռ, 433։

ՍՌՕ
ՇՈԳԵՆԱՒԱՅԻՆ ԸՆԿԵՐՈՒԹԵԱՆ
Լիւէրփուլ և Մէնչէսթէրէն դէպի [illegible]

Անուանք	Թօնօ	Անուանք	Թօնօ
[illegible]	1800	[illegible]	3000
[illegible]	4000	[illegible]	3000
[illegible]	[illegible]	[illegible]	3000
[illegible]	1250	[illegible]	[illegible]
[illegible]	[illegible]	[illegible]	806
[illegible]	[illegible]	[illegible]	806
[illegible]	[illegible]	[illegible]	[illegible]

Նէփլիս շոգենաւը դէպ ի ամսոյս 20ին Լիվրբուլէն աստ կը սպասուի ընդհանուր վաճառքով։

Դիմել առ Ժ. Վ. ՎԻԹՕԼ և Ընկ. Ռեթթոլ խան
ԺԻԹՄԻ ՄՈՒ և ԸՆԿ.
[illegible] Նըրէն Ենօրա [illegible]

847

[illegible] CUNARD
ԸՆԿԵՐՈՒԹԻՒՆ ՇՈԳԵՆԱՒՈՒՑ
[illegible] Լիվրբուլ և Արեւելեան [illegible]

Անուանք	Թօնօ	Անուանք	Թօնօ
[illegible]	7718	[illegible]	4845
[illegible]	7718	[illegible]	4531
[illegible]	7391	[illegible]	5574
[illegible]	7366	[illegible]	2408
[illegible]	6567	[illegible]	2398
[illegible]	5517	[illegible]	2168
[illegible]	4200	[illegible]	2248
[illegible]	4557	[illegible]	9744
[illegible]	[illegible]	[illegible]	599
[illegible]	1976	[illegible]	1855
[illegible]	1814		

Դիմել առ ԹՈՄԱՍ Ձ. ՃՕԼԻ գործակալ
Thomas C. Joly
Սաքըզլըօղլու խան, Թիւ 401
Ղալաթիա

932

HAMBURG MUNICH UNITED

ՀԱՄՊՈՒՐԿ ԵՒ ՄԻՒՆԻԽ

ՄԻԱՑԵԱԼ

ԱՊԱՀՈՎԱԳՐԱԿԱՆ ԸՆԿԵՐՈՒԹԻՒՆՔ ԸՆԴԴԷՄ ՀՐԴԵՀԻ

Դրամագլուխ	Ֆռանք	8,000,000
Պահեստի դրամ	»	6,889,695
Տարեկան հասոյթ	»	16,890,344

Ընկերութիւնքս ՓՈԽԱԴԱՐՁ ԵՐԱՇԽԱՒՈՐՈՒԹԵԱՄԲ կ'ապահովագրեն մթերանոցներ և բնակութիւններ և անոնց մէջ գտնուած վաճառքներ և կարասիներ խիստ չափաւոր սակագնօք

894 — Լիազօր ներկայացուցիչ Կ. Պոլսոյ

ԳԱՌՆԻԿ ԱՍՏՈՒԱԾԱՏՈՒՐ, Պոլիս, Պահչէ-Գաբու, Անանիատրօ խան 12, 13, 14.

ՌՈՅԱԼ ԷՔՍՉԷՆՃ

ԱՍԻՒՐԱՆՍ ՔՈՐՓՕՐԷՇԸՆ

ԱՄԵՆԷՆ ՀԻՆ ԵՒ ԱՄԵՆԷՆ ՄԵԾ ԱՆԳԼԻԱԿԱՆ ԱՊԱՀՈՎԱԳՐԱԿԱՆ ԸՆԿԵՐՈՒԹԻՒՆ
ՀԱՍՏԱՏԵԱԼ Ի ԼՈՆՏՈՆ 1720ԻՆ

Դրամագլուխ աւելի քան Անգլ. ոսկի 4,000,000
Ցարդ հրդեհի արկածից համար տուած է » 35,000,000

Ընկերութիւնս կ'ապահովագրէ քաղաքէն և գաւառներէն ամեն տեսակ կալուածներ, կահ կարասիք և ապրանք։

Վճարմունք ամենայն կանոնաւորութեամբ և ժամանակին առանց որ եւ իցէ ԶԵՂՉԻ կը կատարուին։

Աւելի ընդարձակ տեղեկութիւն առնուլ փափաքողք կը հրաւիրուին դիմել առ Ընդհանուր գործակալս Ճ. Վ. ՈՒԻԹԱԼ ԵՒ ԸՆԿ. Պահճէ Գաբու, Մէյտանճըգ սօգագ, Ուիթթալ խան։

726

COMP. RUSSE
DE NAVIGATION A VAPEUR ET DE COMMERCE
ՌՈՒՍԱԿԱՆ ՇՈԳԵՆԱՒԱՅԻՆ ԵՒ ԱՌԵՒՏՐԱԿԱՆ ԸՆԿԵՐՈՒԹԻՒՆ

Շաբթուան երթեւեկութիւնք

Բշ. 13|25 Օտեսայի սուրհանդակ, ժամ 4ին [illegible] մեկնի։

Գշ. 14|26 Աղեքսանդրիոյ սուրհանդակ, ժամ 5ին յետ միջօրէի. Պիրէոսի ճամբով,

[illegible] 15|27 [illegible] սուրհանդակ, [illegible] ժամ 10ին։

[illegible] 15|27 [illegible]

[illegible] 16|28 Օտեսայի սուրհանդակ, ժամ [illegible] միջօրէի։

Այս — Դեկտ. 14|26, [illegible]

605

ԱՌԱՋՆԱԿԱՐԳ ՇՈԳԵՆԱՒՈՒՑ [illegible]
[illegible]
[illegible]

Անուանք	Թօնօ	Անուանք	Թօնօ	Անուանք	Թօնօ
[illegible]	2000	[illegible]	1600	[illegible]	3200
[illegible]	3000	[illegible]	5500	[illegible]	1700
[illegible]	5500	[illegible]	3200	[illegible]	1500
[illegible]	2300	[illegible]	1800	[illegible]	1000
[illegible]	2000	[illegible]	3200	[illegible]	2800
[illegible]	3000	[illegible]	2000	[illegible]	4400
[illegible]	2200	[illegible]	[illegible]	[illegible]	3200
[illegible]	2000	[illegible]	7000	[illegible]	8000
[illegible]	8300	[illegible]	1200	[illegible]	8500
[illegible]	2600	[illegible]	5000	[illegible]	3500
[illegible]	2500	[illegible]	2500	[illegible]	4000
[illegible]	2100	[illegible]	2000	[illegible]	8300
[illegible]	2000	[illegible]	4200	[illegible]	2000
[illegible]	2700	[illegible]	2200	[illegible]	2000
[illegible]	5000	[illegible]	[illegible]	[illegible]	1800
[illegible]	[illegible]	[illegible]	4500	[illegible]	3000
[illegible]	3100	[illegible]	3000	[illegible]	1200
[illegible]	3500	[illegible]	1500	[illegible]	2800
[illegible]	2500	[illegible]	4300	[illegible]	900
[illegible]	[illegible]	[illegible]	6500	[illegible]	5000
[illegible]	2100	[illegible]	2000	[illegible]	5000
[illegible]	2600	[illegible]	3100	[illegible]	8600
[illegible]	2600	[illegible]	2000	[illegible]	1000
[illegible]	3300	[illegible]	3000	[illegible]	200
[illegible]	3800	[illegible]	5000	[illegible]	200
[illegible]	850	[illegible]	4500	[illegible]	140
[illegible]	700	[illegible]	2900	[illegible]	120
[illegible]					8000
[illegible]					8000
[illegible]					8100

Հօրոյէ Թաուր շոգենաւը, նաւապետ Ֆօրթհ, ընդհանուր վաճառքով Հըլէն աստ հասած պարպած և Օտեսա ուղեւորած է։

Վօլիւուրնօ շոգենաւը, նաւապետ Ճօնսըն, ընդհանուր վաճառքով Հըլէն մեկնած է ամսոյս 17ին և 31ին հոս կ'սպասուի։

[illegible]

[illegible] Ճ. ՀԻՒՅ ԵՒ ՈՐԴԻ
[illegible]
Թիւ 17-15, Բիւյիւք Մէյտէն [illegible]

858

ԲԱՌԻՋՈՒԷ ՄՈՒՃԱԿ
(ԼԱՍԹԻՔ)
(ԵՒ ՄԱՆԹՕ ՄՈՒՇԱՄԲԱ
ՀԱՆՐԱԾԱՆՕԹ ՆՈՐԹՀ ԲՐԻԹԻՇ ՌԻՊԸՐ ԸՆԿԵՐՈՒԹԵԱՆ

Մայրաքաղաքիս մէջ երկար ատենէ ի վեր ճանչցուած է, թէ մեր քաուչուքէ մուճակները կը գերազանցեն հրապարակիս վրայ գտնուածները թէ՛ իրենց ճաշակաւ եւ թէ հաստատուն զուտ կաուչուքէ շինուածքով։

Այս անգամ մեր յաճախորդաց փափագանաց համեմատ ընտիր բրդեղէն կերպասէ եւ զուտ կաուչուքէ շինուած խիստ ձեւաւոր և գիմացկուն մանթօ բերել տուած ենք։

Ինչպէս գործարանիս մուճակները նոյնպէս մանթօները ուրիշ գործարաններու շինուածին 2-3ը կը հինցունէ եւ մէջը բնաւ ջուր չառներ։

Մեր մուճակներուն ներսի կողմը, կշեռ մը եւ դուրսի կողմը առիւծի պատկերը դրոշմուած է, եւ կը վաճառուին բոլոր քաուչուքէ մուճակ ծախողներու քով։ իսկ մանթօները օձիքին ներսի կողմը կը գտնուի առիւծի եւ կշիռի նշանները, և կը ծախուի ի կեդրոնատեղին, ինչպէս նաեւ ի Չմիւռնիա Արաստա չուկան, Հանըմպաշէ Բիֆաթ էֆ-ի քով և ի Սելանիկ պէզէսթէն Շուկան գաֆաֆ Աշմէտ Աէմիլ Օղլուի քով։ Կեդրոնատեղին է, Կ. Պոլիս, պահճէ Գաբու Գօժաման օղլու խան դրան կից թիւ 13-14 մթերանոցը։ 800 42—45

EMULSION SCOTT

(ՍԳՈԴԻ ՕՃԱՌԱԿ)

ՄՈՐՈՒԻ ՁԿԱՆ ԶՈՒՏ ԻՒՂ

Իփօֆօսֆիթ որ շաղուած է տէրոյով
Պատրաստեալ ձեռամբ ՍԳՈԴԻ և ՊՕՈՒՆԻ
ի Նիւ-Եօրք։

Կաթին չափ ախորժահամ է
Մորուի ձկան հասարակ իւղէ բոլոր յատկութիւններէն զատ իփօֆօսֆիթներու յատկութիւններն ալ ունի

Կը բուժէ Թոքախտը
Կը բուժէ անարիւնութիւնը
Կը բուժէ խոյլերը
Կը բուժէ հազը, ցրտառութիւնները
Կը բուժէ ընդհանուր տկարութիւնը
Կը բուժէ մանկանց ճզղածութիւնը

Բժիշկներէն ընդունուած է, ախորժ համ ու հոտ ունի, դիւրամարս է, և ամենէն փափուկ ստամոքսները կը տանին զայն.

Կը վաճառուի գլխաւոր դեղավաճառաց և դեղագործաց քով.
Դարձ ակառարք ի Կ. Պոլիս, ՀԱՆՄԷՐ ԵՒ ՀԱՈՒՐԵԼ

Արտօնատէր — Ս. ՏԱՄԱՏԵԱՆ

ՏՊԱԳՐՈՒԹԻՒՆ ԱՐԵՒԵԼՔ ԼՐԱԳՐՈՑ